

O B Č I N A
Grad

Informativno glasilo Občine Grad

leto XI

številk 28

april 2010

SPOŠTOVANE OBČANKE, CENJENI OBČANI!

Končno nas bo vseeno razveselila pomlad. Ta se je sicer že ponujala dober mesec nazaj, a kratkotrajno sneženje sredi marca nas je opomnilo, da je narava močnejša od napovedi meteorologov pa tudi od magične moči kurentov, ki so letos še posebej zgodaj želeli pregnati demone zime, a jim to žal ni uspelo.

S pomladjo so poleg pomladanskega cvetja zacvetele tudi ceste in sedaj se trudimo čim prej zakrpati največje luknje v asfaltu. Dolgotrajna zima in obilica soli so namreč opravili svoje. Sicer pa počasi mineva deset let, od kar smo začeli z intenzivno izgradnjo asfaltiranega cestnega omrežja in posledice so vidne že povsod. Zime, povečan promet in plazovi so naredili svoje in premnoga cesta je potrebna ponovne preplastitve. Ko smo že mislili, da smo vsaj ceste izgradili in se sedaj lahko posvetimo pospeševanju gospodarstva in turizma, nas realnost znova opozarja, da sanacij cestnega omrežja ne bo nikoli konec. Mi pa imamo še nedokončane dele vodovodnega omrežja, pa kanalizacijo,... Nikoli ne bomo dočakali konca, ko bi lahko rekli: tako, zdaj pa imamo urejeno vse. Žal je tako v življenju z vsemi stvarmi. Nikoli ne moremo reči, zdaj pa je urejeno vse. Ne stvari, ne odnosi med ljudmi, ne poklicne ambicije.

Prav pomlad je čas, ko ustvarjalne sile znova planejo na dan, ko začnemo uresničevati sanje, ko pozimi zasnovani načrti in investicije postajajo realnost.

Želim vam mirno in blagoslovljeno Veliko noč, veliko notranje moči in energije za prihajajočo pomlad in vroče poletje.

vaš župan
Daniel Kalamar

DRAGE BRALKE, DRAGI BRALCI!

Pomlad je tu in k nam je prišla z žalostno novico. Pred seboj imate zadnjo številko občinskega glasila, zato ga pozorno preberite in si ga vtisnite v spomin.

Ob toplih dnevih, ki so po dolgi in že naveličani zimi končno prišli k nam, prav gotovo ne boste posedali doma, ampak se boste podali v naravo, se sprehodili po kakšni že pozabljeni poti, ob kateri zdaj že vse brsti in se barva v zelenih odtenkih. Prav tako boste z veseljem postorili marsikatero delo okrog hiše, na vrtu in njivah. A zvečer, ko se boste prijetno utrujeni usedli za mizo ali na kavč, le vzemite naše glasilo v roke. Tudi tokrat smo zbrali veliko zanimivega in se spomnili že minulih dogodkov. Gotovo še v marsikateri hiši zadiši po domačem kruhu iz krušne peči, gospodinje pa spečejo poleg kruha tudi vrtanke, gibaniče in druge dobrote, še posebej v tem času, ko je pred nami največji krščanski praznik – Velika noč. Mladi pa zagotovo vsi ne poznajo postopka peke domačega kruha, morda še niso videli krušne peči ali pa niso razmišljali o tem, kako se sezida, kako dolgo se gnete kruh in kakšen simbol nam sploh kruh predstavlja. In prav to vam v tem glasilu približujemo, saj smo marsikatero skrivnost izvedeli od naših občanov, babic in dedkov, ki svoje znanje radi prenesejo na mlajše rodove. Spomnili smo se tudi veselja otrok na snegu, dela učencev in norčij ob pustu, ko so vaščani Motovilcev uspešno prikazali prilike, ki jih že desetletja spremljajo. Praznovale so tudi žene in matere ter se veselile pozornosti svojih mož in otrok.

Pred nami pa je veliko praznovanje, ob katerem slavimo ravno življenje. Pa naj vam ob vonju domačega kruha, šunke in remenk domove napolnijo tudi radost, razumevanje in spoštovanje življenja, ki ga imamo. Naj bodo velikonočni prazniki blagoslovljeni in pisani kot remenke, ki jih boste položili okrog domačega vrtanka.

Pa brez skrbi, pred vami ni zadnja številka glasila, to je le prvoaprilska šala. Še mnogo jih bo izšlo in upajmo, da vam bodo zanimiva in jih boste z veseljem prebirali. Prav tako pa ni šala 17. april, ko bo potekala vseslovenska akcija Očistimo Slovenijo v enem dnevu. Takrat bomo čistili in skrbeli za boljši odnos do narave tudi v naši občini. Upamo, da boste z nami tudi Vi! Skupaj nam bo uspelo!

Danijela Krpič
glavna in odgovorna urednica

KO PO KRUHU ZADIŠI

Ko je mati odprla staro krušno peč, je po vsej hiši zadišalo po domačem kruhu. Otroci so jo z odprtimi usti čakali ob mizi ter se naslanjali na toplo peč. To so bili veliki prazniki, za katere se je bilo splačalo delati skozi celo leto.

Skrb za vsakdanji kruh spremlja človeka že od davne prazgodovine. Čeprav se časi hitro spreminjajo in menjujejo, je kruh še vedno tisti, brez katerega nam ne bi bilo dano živeti. Njegov recept nas ohranja skozi mnoge generacije, ki so se s trdimi žulji borile zanj ter ga spoštljivo negovale kot pahljačo vseh drobtin, v katerih se lahko najde vsak izmed nas.

Da bi povezali in zgnetli te drobtine, ki jih tudi danes, v teh modernih časih, marsikje močno primanjkuje, bomo ob prihajajočih velikonočnih praznikih pozornost namenili kruhu – simbolu krščanstva. S tega vidika bomo izpostavili preplet bogate dediščine, ki jih še danes ponekod negujejo naše babice. Tako smo se pozanimali, kje po naših domovih še zadiši iz krušne peči; kakšna je pravzaprav ta trnova pot, da iz drobcenega semena zraste rumeno klasje; kam jo nato moramo peljati, da dobimo različne vrste mok in kakšne skrivnosti so potrebne, da nam dobro vzhajan kruh v peči ne počí. Pomembno pa se nam je zdelo še to, da povprašamo naše dedke, kakšna naj bi bila dobro sezidana krušna peč.

Ob vseh napotkih in receptih nismo pozabili tudi raznih pripomočkov, brez katerih bi težko oblikovali hlebce. Spomnili pa smo se tudi ostalih dobrot, ki prav tako sodijo v družino krušnih dobrot.

Nino Gumilar

Domač kruh iz krušne peči (foto: Tatjana Grah)

OD SEMENA DO MOKE

Za vsakega izmed nas je kruh vsakodnevni sopotnik. Nekaterim na lahko pridobljen, drugim spet ne. Eni ga namreč le dajo v nakupovalno košarico, medtem

ko si ga drugi spečejo sami, pri čem pa seveda potrebujejo moko. A ta pot do moke in nato do kruha je danes veliko lažja kot nekoč. Dandanes po moko zakorakamo v trgovino, nekoč pa je bilo vse drugače in težje.

V preteklosti je moral vsak kmet na to misliti skozi vse leto. Že jeseni je moral poskrbeti za to, da je z veliko truda pripravil njivo, kjer je posejal določen pridelek, ki ga je lahko naslednje leto uporabil, bodisi pšenico, žito,... V vse to je bilo vložena veliko ročnega in napornega dela, saj takrat ni bilo strojev in toliko mehanizacije. Če je bila dokaj uspešna letina, se je lahko veselil pridelkov, ki jih je v poletnih mesecih spravil z njive. A vse to je bila le polovica opravljenega. Ko je bilo zrnje končno pod streho, se je pri vsaki hiši premišljevalo o naslednjem koraku. Kako do moke?!

Seveda se je bilo potrebno zapeljati do mlina, kjer je bilo postorjenega še veliko. S konjsko vprežo so se napotili do najbližjega mlina, kjer so si lahko zrnje zmelili in domov odpeljali vreče z moko. Kot prvi način se je najpogostejše uporabljal mlin na vodo. Vsa dela, ki so se vršila, pa je bilo potrebno ravno tako narediti ročno. Najprej so morali zrnje nasipati na t.i. »puc mašin«, nato je zrnje šlo na »volc« (to je del mlina, kjer se je zrnje mlelo). Zatem je sledil del, ko je moka poletela v »lade«, kjer so si kmetje moko le še zgrabili v vreče.

Kasneje so začeli po nekaterih mlinih za nekaj let koristiti lokomotivo na drva. Tako je delo potekalo hitreje. A v času večjega deževja so vseeno uporabljali star način - mlin na vodo, saj so tako varčevali. Čez čas so se začeli uporabljati drugačni mlini. Začelo se je delati na električni pogon. Tehnika le tega pa je bila spremenjena v pol avtomatični način. Ni bilo potrebno več dosti nositi kot v preteklosti. Bilo je manj dela, saj je v tem načinu mletja bilo potrebno zrnje le nasipati na »puc mašin« in zrnje je samo potovalo po vseh napravah brez dodatnega dela človeških rok in kmet je moko na koncu v vrečah odnesel domov. Pazil je le na to, da je napolnjeno vrečo zamenjal s prazno. Uporabljal se je torej posodobljen način. Tokrat je iz »puc mašine« zrnje po »aufcugu« šlo do »volca«, tam se je zrnje zmelilo, in potem potovalo na »planksistrer«, kjer se je moka presejala in sortirala.

Mlin se je koristil za mletje več vrst zrnja. Največ se je mlelo žita in pšenice. Pri mletju žita smo lahko dobili le eno vrsto moke - krušno moko. A ko se je mlela pšenica, je nastala moka prvega, drugega in tretjega klasa. Seveda so pri vsem tem bili tudi otrobi, ki so se uporabljali za živino. Na mletje pa so vozili tudi koruzo ter ajdo, ki pa se je mlela na »ekstra volcu«.

Valjčni mlin v Zorgerjevem mlinu pri Gradu, na katerem so mleli 40 let (na mlinu je letnica 1905)
(foto: D. Krpič)

Ob koncu dodajmo še to, za kaj se je katera moka uporabljala in se seveda uporablja še danes. Pri imenovanih pridelkih v predhodnem delu lahko opazimo, da se je mlela koruza, ajda, žito ter pšenica. Koruzno in ajdovo moko so koristili predvsem za jedi kot so žganci, šterc (zlejvanka), kruh,... Krušna moka se je tako ali tako uporabljala za peko kruha, medtem ko se je pšenična uporabljala za vse ostalo.

Tudi sami še vedno posegamo po taki uporabi, a vseeno se moramo zavedati, da tokrat veliko lažje pridemo do izdelka, ki je nekoč bil pridobljen z veliko vloženega truda in navora. Je pa zato bil veliko bolj kot danes cenjen izdelek. In zagotovo se lahko ob koncu vsega povedanega strinjamo s slovenskim rekom: »Kruha ne naredi le moka, ampak je potrebna tudi roka.«

Mateja Knap

KRUŠNA PEČ

Okus po domačnosti največkrat predstavlja vonj domačega kruha, ki ga gospodinja vzame iz krušne peči. Spomnim se, kako težko smo otroci čakali trenutek, ko bo mama vzela kruh iz peči, da si ga bomo še toplega narezali in zagrizli v toplo dobroto. Danes domačo krušno peč najdemo le v starejših kmečkih kuhinjah, ki pa počasi izginjajo skupaj s starejšimi ljudmi. Tisto pravo krušno peč, ki je poleg nujenja

peke in kuhanja nudila še ogrevanje velike sobe v hiši, pa je danes res težko najti. Kasneje so namreč gradili krušne peči tudi v drugih prostorih pri hiši, ne samo v kuhinji, in so se uporabljale zgolj za peko kruha, vrtankov, gibanic in drugih dobrot, ki so jih premogle gospodinjice v naših krajih.

Kako nastane krušna peč, smo se pozanimali pri Antonu Krpiču od Grada. 80-letni Sabolov Toni, kot ga poznajo domačini, je v svojem življenju sezidal preko 50 krušnih peči, tehniko zidanja pa je učil tudi mlajše zidarje, s katerimi je hodil zidat po okoliških vaseh. Prvo krušno peč je sezidal pri dvaindvajsetih letih, zidanja peči pa se je prav tako naučil od drugih starejših zidarjev. Krušne peči zidarji niso ravno radi zidali, saj je bilo zahtevno sezidati dobro krušno peč, da so bile gospodinjice zadovoljne.

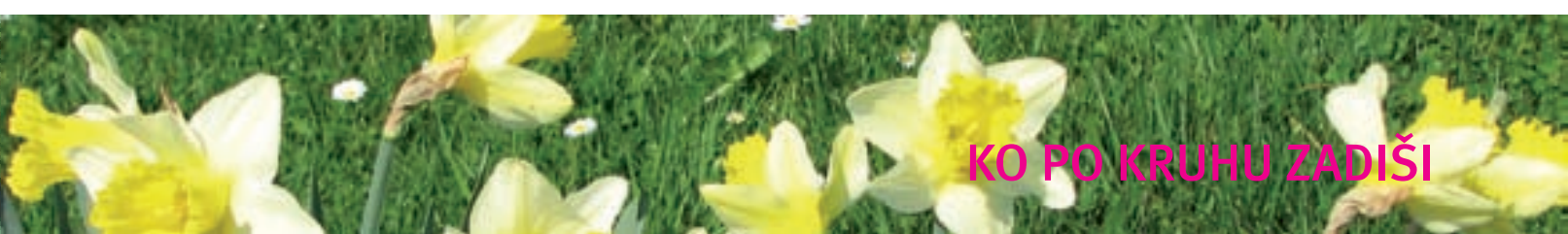

Anton Krpič pred krušno pečjo, ki jo je sezidal pred 30-imi leti
(foto: D. Krpič)

Za dobro krušno peč so pomembne tri stvari: material, dimnik in dobra zidava peči. Najprej je pomembno, kje bo stala in kakšen dimnik je na voljo za to peč. Ta namreč mora biti velik vsaj 16 x 28 cm. Največkrat so peči zidali v kuhinjah, po navadi v kot, veliko pa so jih sezidali v kakšnem drugem prostoru. Za zidanje krušne peči, tako za dno peči kot za gvoľb (obok peči), je najboljši doma žgan cigel, ki so ga včasih delali izključno doma. Kasneje so pri zidanju peči uporabljali »šamot«, to je cigel, podoben doma žganemu, ki se ga da kupiti. Krušno peč so zidali na višini 75 cm od tal. Velikost same peči je bila odvisna od gospodinjice, kako veliko je želela. Največkrat je ta velikost bila 120 – 140 cm globine in 90 – 95 cm širine. V tako peč se je dalo 4 - 5 kolačev kruha.

Najprej so sezidali tla (pod) peči. Cigel so položili po celotnem dnu peči, nato pa so ga z drugim ciglom »zribali«, da je postal gladek. Ko so vse zgladili, so cigle zalili z blatom, ki je bilo pomešamo z žitnimi plevami. Nato so zidali obok peči (gvoľb), katerega višina je mo-

KO PO KRUHU ZADIŠI

rala biti 40 cm. Znotraj peči so morali vogali biti vedno okrogli, da je kruh lepo »pasal« v peč. Zadaž so pustili en »cug« za dimnik, eden pa je bil spredaj (šuber). Nad gvoľbom so po celi dolžini naredili luknjo – »šuber«, ki je bil glavni »cug« do dimnika, velik pa je bil 10 x 10 cm, če je bil večji, je bolj »vleklo«, a po navadi ni bilo treba narediti večjega. Na ta celotni »šuber« so položili še en red ciglov in zgoraj zravnali peč, da je bila ravna. Pri pečeh, ki so grele še sosednjo sobo, so jo sezidali skozi zid v sobo in pri takih so pustili pri gvoľbu luknjo za ogrevanje. Na take peči so dali še okrasne ploščice.

Na sprednji steni krušne peči so pustili vrata, velikosti 45 x 30 cm, da je notri šel lopar s kruhom. Okvir vrat je bil iz 3 mm debelega »pleja«, vrata pa so bila železna, lahko so bila tudi okrašena z vzorci in lepimi ročaji. Za prednjim zidom so pustili na vsaki strani vrat luknjo, v katero so gospodinje potisnile pepel, ko so pripravljale peč za peko. Ob strani peči so po navadi pustili »šuber« za regulacijo zraka. Celo peč so po zidanju ometali z navadnim cementom, po domače »vö spucali«, tiste v kuhinjah pa so tudi oblekli s keramičnimi ploščicami, da je bila peč lepa.

Za zidanje krušne peči so rabili dva dni, ko se je peč posušila, pa je gospodinja že lahko pekla v njej. Če je bil material dober, je bila tudi peč dobra, če pa ne, so se gospodinje rade kregale, da peč ne peče dobro. Po navadi je kot zidar moral vsako gospodinja še poučiti, kako zakuriti v peč. Kuriti je namreč treba po celi peči, ogenj porazdeliti po podu peči, da se cela ogreje. Za kurjenje pa je treba vzeti vejevje, ki hitro »požene hico«, za kar pa so gospodinje vedno pripravljale velike pušlje vej. Zato so vedno pri zidanju krušnih peči pod red ciglov, ki so bili za dno peči, dajali belo kamenje, ki so ga nabrali po njivah in v peščenih kamnolomih ali pa so notri dali strto steklo 12 steklenic. Ta material je namreč ostal dlje časa ogret.

Čiščenje pepela pred peko kruha (foto: Tatjana Grah)

Anton pravi, da so ženske zelo dobro vedele, kdaj je peč dovolj vroča, da dajo vanjo kruh. V peč so samo pomolile roko in so že vedele ali je dovolj vroča. Je pa vsaka peč drugače grela in se je morala gospodinja iz prakse naučiti, kako je treba zakuriti.

Anton si je doma prvo peč sezidal leta 1951. Veliko krušnih peči je sezidal tu okrog, tako pri Gradu kot na Dolnjih Slavečih, v Gornjih Petrovcih, Kuzmi, Šulincih, Dolencih in drugih vaseh. Krušno peč je sezidal tudi v Tržiču, kjer je z delavci delal in so ga prosili, da bi sezidali peč za peko kruha delavcem. Danes pri svojih osemdesetih letih pravi, da ne bi več mogel sezidati peči, saj se je potrebno zelo potruditi. Zadnje čase je bolj povpraševanje po popravilu peči, kjer je po navadi potrebno popraviti dno peči, kar pa je težko, saj bi se moral zidar zvleči v peč in jo znotraj popravljati. Še dobro, da so z Antonom zidali tudi mlajši zidarji, ki so se naučili sezidati krušno peč in bodo lahko to znanje prenesli na mlajše rodove.

Še danes v marsikateri peči, ki jo je sezidal Anton Krpič, zadiši po kruhu, gibanicah in drugih dobrotah. Tudi pri nas stoji njegova mojstrovina, iz katere smo vzeli nešteto dobrih domačih kolačev kruha. Danes pa iz nje največkrat zadiši po goričkih gibanicah.

Pogovarjala se je Danijela Krpič

DOMAČ KRUH

Dandanes le še ponekod najdemo na mizi pristni domači kmečki kruh, pečen v domači krušni peči. Prav zato bi morala biti moralna dolžnost mlajših generacij skrb za ohranitev izvirnih receptov peke kruha še živečih gospodinj. V Motovilcih je ena takih gospodinj, ki se še ukvarja s peko kruha na tradicionalen kmečki način, gospa Terezija Grah.

Da bi lahko predvsem mladi, kjer doma ne pečejo kruha, spoznali sam postopek od priprave do peke tega dragocenega prehrabnega produkta, smo z gospo Terezijo opravili razgovor, skozi katerega vam predstavljamo postopek priprave okusnega domačega kruha po starem nenapisanem receptu naših babic, ki ga je gospa Terezija tudi praktično predstavila.

Terezija Grah s svojimi kolači kruha (foto: T. Grah)

KO PO KRUHU ZADIŠI

Gospa Terezija, kako dolgo se že ukvarjate s peko kruha in kdo Vas je naučil samega postopka?

S peko kruha se ukvarjam že kakih 30 let. Tega opravila me je sicer naučila moja mama, vendar pa sem ga samostojno začela peči šele na sezonskem delu na Gorenjskem, kjer sem bila kot kuharica zadolžena za dnevno prehrano skupine delavcev. Tam je bila tudi sovaščanka iz Markovcev, korenine imam namreč v Markovcih, ki je prav tako kuhala za svojo skupino. Sama pa je pekla še kruh. Z razlogom, da tudi meni ne bi bilo potrebno po kruh drugam, sem se ga tudi sama odločila peči. Od takrat je to moje ustaljeno kmečko opravilo.

Kakšen kruh pečete (rženi, koruzni, polnozrnat...) in kako pogosto?

Sama pečem pretežno rženi kruh, ob praznikih pa tudi bel hlebec ali vrtanek. Rženi kruh pečem približno na 14 dni oziroma po potrebi.

Glede na to, da kar pogosto pečete kruh, pomeni za Vas to že rutino. Kako poteka torej postopek priprave, gnetenja in peke kruha?

Postopek vzame kar precej časa. Najprej je potrebno dan, dva prej moko segreti. Segreto moko nato presejemo v leseno korito. Na večer pred peko namočimo »kvasec« (ostanki testa od prejšnje peke) v mlačni vodi, zjutraj pa ga naredimo v korito, kjer vzhaja približno eno uro in pol. Nato sestavine (moka, kvas, sol in voda) gnetemo kakih 20 – 30 min. Pomembno je, da se nam očisti roka. To pomeni, da je testo dobro zgneteno, kar je tudi pogoj, da kruh pri peki ne razpoka. Zatem od celotne mase odvajamo del testa v velikosti enega kolača (mera je pletena košarica) in ga oblikujemo v hlebček. Enako postopamo za preostali del testa. Tako oblikovani hlebčki v košaricah se gibljejo približno pol ure. Nato zakurimo v peč, in sicer kurimo približno eno uro. Ko je peč vroča, potegnemo oglje z grebljicami na rob peči in z omelom (na koncu dolgega kola moko zvita

cunja) očistimo notranjost peči. Tako je peč pripravljena za peko. Sledi vstavljanje hlebčkov v peč. Na pomokan lopar polagamo hlebček, drugega za drugim, ga označimo s križnim rezom ter vstavljamo v peč. Paziti je potrebno, da ga ne »zaljučamo« (da se ne zlepi), ker ima potem pečen kruh nepravilno obliko (izbokline). Med peko kruh premaknemo, da se lepše zapeče dno. Kruh pečemo 2 uri. Pečen kruh očistimo s krpo in operemo z vodo. Nato ga zavijemo v prt, da se ohladi. Nato ga shranimo, praviloma v zamrzovalnik, da je ob uživanju kot svež.

Kolači vzhajajo v košaricah

Po čiščenju z grebljico peč očistimo še z omelom

Pred peko kolač prevažemo z vodo in damo v peč

Gnetenje kruha v koritu

Pečen kruh očistimo (fotografije: T. Grah)

Ali imate že naslednika oz. naslednico pri hiši, ki bo nadaljeval/a to tradicijo?

Upam, da me bo nasledila moja snaha Tanja, ki že spretno pomaga pri sami peki. Vsi v družini namreč obožujemo domač kruh.

Nam zaupate še Vaš recept?

Glede na velikost peči pečem pri vsaki peki štiri okrog 2,5-kilogramske kolače ter en majhen hlebček (postržnjek). Za to pa potrebujemo naslednje sestavine:

- 15 kg moke (pol ržene in pol bele gladke)
- 10 dag doma narejenega kvasu od prejšnje peke (velikost krožnika)
- 42 g kupljenega kvasa
- 4 pesti soli (ena pest na kolač)
- 5 – 6 l vode

Postopek pa je opisan pri enem od prejšnjih vprašanj.

Najlepša hvala za sodelovanje, gospa Terezija. Želim Vam še veliko užitkov pri svojih opravilih. Upam, da bo Vaša izčrpna predstavitev spodbudila zanimanje pri mladih in se bodo odločali za ohranitev te tradicije.

Hja, imamo recept, postopek, preostane nam le še, da se preizkusimo v peki, mar ne?

Pogovarjala se je Tatjana Grah

DOBROTE IZ KRUŠNE PEČI

Dandanes le malokatera mladež, posebej mestna, ve, kaj sploh krušna peč je, kaj še, da bi vedeli o vseh dobrotah, ki jih lahko pripravimo v krušni peči. Vse dobrote, ki so nekoč nastajale pod rokami naših babic in prababic, danes najdemo na policah različnih pekarn in trgovin in ni le kruh tisti, ki prihaja iz krušne peči. V bližnji preteklosti je bila krušna peč uporabljena za pripravo mnogo dobrot, včasih pa je bila uporabljena tudi v druge namene. Da bi izvedeli kaj več o uporabi krušne peči, sem povprašala Marijo Cör, po domače „Corovega Miceka“ ki velja za dobro „sagačico“ in na mnogih gostijah blizu in daleč je bila prav ona tista, ki je poskrbela, da so se mize majale pod sladkimi dobrotami, tudi takimi iz krušne peči.

A se spomnite kdaj ste prvič sami pekli v krušni peči?

Tega se pa dobro spomnim. Pred svojo poroko sem si sama morala speči vrtanke v krušni peči, katere sem potem imela na svoji poroki, leta 1951.

Domač vrtanek (foto: Mateja Knap)

Katere dobrote ste pripravljali v krušni peči razen kruha?

Ja, v krušni peči so se pripravljale razne dobrote. Pekli smo „tikvine“ in „krumčove“

gibanice, orehove potice. Ker ni bilo tedaj še hladilnikov in zamrzovalnikov pri hiši, smo v pladnjih zapekli začinjeno meso, ga dali v „tibble“ in ga potem zalili z mastjo. To meso smo potem uživali celo leto in še danes se spomnim, kakšnega dobrega okusa je to bilo.

Včasih smo v lončeni posodi kuhali v krušni peči grah in zelje. Ponavadi je to bilo bolj na začetku peči, kjer ni bila huda vročina. Včasih smo po končani peki dali v peč „vogrsko tikev“ ki se je lepo spekla in potem smo še toplo meso „tikve“ jedli. To je bila prava poslastica, saj so tedaj imele te „tikvi“ bolj sladek okus. Danes se to zelo redko počne, pa tudi te tikvi nimajo več ta pravega okusa. Včasih sem tudi šunko v kruhu spekla, a to je bilo bolj redko.

Ali nam lahko opišete pripravo „tikvine“ gibanice?

Pripravimo vlečeno testo, ki ga pustimo vzhajati. Ta čas si olupimo „vogrsko tikev“, jo naribamo, posolimo in pustimo nekaj časa stati. Testo razvaljamo, nadev

odcedimo, iztisnemo sok in ga porazdelimo po testu. Testo povlečemo čez nadev in vse skupaj namažemo ali z jajcem ali z odcejenim „tikvinim“ sokom in potem damo v krušno peč.

Je potrebno paziti na kaj pri sami kurjavi?

Ja, sama sem pri peki kruha uporabljala bolj drva, pri peki potic in gibanic pa bolj veje, po domače „brenčke“.

Kolikokrat na teden ste zakurili v krušni peči?

Nekoč smo zakurili vsak teden, danes samo vsakih 14 dni.

Krušno peč ste uporabljali še za druge namene, kateri so to?

V njej smo sušili bučno seme in koruzo s storži. Spominim se še, kako se je potem v kuhinji prašilo, ko smo suho koruzo spravljali iz peči. Ker je bila peč zidana tako, da je en del bil v spalnici, se je tudi s pomočjo nje ogrevalo.

A še danes pri svojih 79 letih pripravite kake dobrote v krušni peči?

Ja, s pomočjo snahe Darinke še danes pečemo kruh, orehove potice ali gibanice. Zgnetem testo še sama, pri ostalih opravilih pa že rabim pomoč.

Marija mi je zaupala še mnogo majhnih skrivnosti »dobre sagačice«, tako da ji lahko le zaželim, da naj le-te prenese na svoje vnuke in pravnuke, da ne bo vse skupaj šlo v pozabo.

Doris Troha

Marija z vnukom pred svojo krušno pečjo (foto: D. Troha)

VELIKONOČNI KRUH

Po starih slovenskih običajih za vsak praznik spečemo posebno vrsto boljšega kruha. Čeprav so recepti in priprava podobni, ima vsaka pokrajina in celo vsaka hiša svojega.

Ob veliki noči je navada, da kruh nesemo k blagoslovu ali k »žegnju«. Ta naj bi bil iz čim bolj bele moke, ker je le ta že od nekdaj pomenila razkošje. V številnih, predvsem nekoliko socialno šibkejših okoljih, je bil kruh v prazničnih dneh svojevrstna sladica. V starejših receptih lahko opazimo, da so količine kvasa in sladkorja znatno manjša od tistih v sodobnih knjigah, enako velja tudi za maslo in jajca. Če pa se ob praznikih hočemo temu izogniti, lahko spečemo velikonočni kruh tudi iz mešanice polnovredne in koruzne moke ter ga posladkamo s trsnim sladkorjem.

Eden izmed pogostejših velikonočnih dobrot, ki se v znajde na veliko soboto ob košarici blagoslovljenih jedil in je značilen ravno za naše območje, je domači vrtanek.

Da ga boste še lahko pripravili za velikonočni zajtrk, vas spodaj čaka recept naših babic. Pa dober tek!

Tudi domači vrtanek mnogi nesejo k žegnju (foto: N. Gumilar)

DOMAČI VRTANEK (srednje veliki)

Sestavine:

- 60 dag gladke bele moke,
- 4-5 dag kvasa,
- 6 dag masla ali druge maščobe,
- pičla žlica sladkorja za kvas,
- približno 2,5 dcl toplega mleka,
- 2 jajci (eno za testo, eno za premaz).

Kvasu dodamo sladkor in majhno skodelico toplega mleka. Vzhajanega zamesimo s preostaliimi sestavinami. Testo naj bo čvrsto, ne pretrdo, a tudi ne premehko. Ko se loči od roke in posode, je dovolj umešeno. Pokrijemo in pustimo, da lepo vzhaja. Po želji lahko testo razdelimo na tri dele, oblikujemo svaljke in spletemo kit ali pa preprosto oblikujemo venec. Gotov vrtanek postavimo vzhajat na lopar ali prtič, potresen s koruzno moko. Preden ga damo v peč, ga previdno namažemo s stepenim jajcem, da ne kaplja na podlagi. Čas peke je od 30 do 50 minut in je odvisen od velikosti vrtanka.

Nino Gumilar

KRUH – ZA ŽIVLJENJE SVETA

Naš veliki pisatelj Ivan Cankar je dal eni od svojih črtic naslov »Sveto obhajilo!« V tej črtici pisatelj opisuje kako so kot otroci, pet jih je bilo, zvečer

Monštranca z Najsvetejšim iz graške cerkve (foto: D. Krpič)

komaj čakali mater, ki bi prinesla hleb kruha, da bi se najedli. Takole opisuje pisatelj: »Sedeli smo za mizo in čakali. Zelo smo bili lačni. Mračilo se je že, matere ni bilo. Vedeli smo: kadar pride, prinese kruha. Prav nič nismo dvomili. Kajti večerilo se je in zvečer je treba večerje. Trd in strašen je otrok v svoji veri. Mati, zvečer je treba večerje; pojdi in jo prinesi, iz zemlje jo izkoplji, iz oblakov jo utrgaj!« Pisatelj opisuje lakoto otrok in njihovo veliko pričakovanje in končno pride mati in pisatelj nadaljuje: »Počasi in potihom so se odprle duri. Na pragu je stala mati. Kakor ob belem dnevu smo razložili njen obraz. Ves bel in tenak je bil, oči pa so bile objokane in gledale so plaho; tako gleda grešnik na svoje trdosrčne sodnike. »Ali ste dolgo čakali...« je rekla s tihim, posečim glasom. »Nisem mogla prej,... niso dali...!« K životu je tiščala hleb kruha. O, mati, zdaj vem: Tvoje telo smo uživali in tvojo kri smo pili!« Tako zgovorno piše Ivan Cankar.

Božja ljubezen do nas se je razodela in postala vidna v življenju in oznanjevanju, v trpljenju, smrti in vstajenju Jezusa Kristusa. Po vstajenju in vnebohodu Kristus ni dostopen našim telesnim očem, našemu čutnemu izkustvu. Toda ljubezen je iznajdljiva. On sam je iznašel način, da je po svojem vstajenju med nami, da se za nas daruje, da se nam daje. Ta Božji izum je sv. maša. Na veliki četrtek jo je postavil. Dan pred svojo smrtjo je zbral svoje prijatelje in zvečer v tisti slovesni uri med zadnjo večerjo naročil naj se zbirajo v njegov spomin. Prijateljstvo živi od spominov in dejanj. »To delajte v moj spomin« je refren tega zaupnega prijateljstva; ta refren se sliši kot vabilo in naročilo skozi vso zgodovino krščanstva. Ko »delamo v njegov spomin«, ko pri mašni daritvi ponavljamo poročilo o evharistiji, takrat ne pripovedujemo neke zgodbe iz preteklosti, ne poslušamo reportaže o nekem dogodku, takrat nismo pri predstavi. Bog se je spremenil v košček kruha. Težko je verovati v tako strašne in razburljive Kristusove besede. Ta kruh pri sveti maši je povzetek vse Božje ljubezni do človeka. Bog je med nami kot hrana. Kruh je hrana, sveta maša je hrana. Preden postane Bog prijatelj, je Bog kruh; preden je sodnik, je naša hrana.

Goran Kuhar,
župnik

PRVI APRIL - DAN NORCEV

Danes je 1. april in v svoje domove ste prejeli nov izvod občinskega glasila. To ni šala, ampak resnica. Današnji dan je namenjen različnim potegavščinam, ko skušamo čim bolj izvirno »potegniti za nos« ljudi okoli sebe.

Pravimo, da je 1. april dan norcev, ko si lahko privoščimo različne potegavščine oziroma šale na račun drugih. Vendar pa moramo biti pri teh šalah previdni in si izmisliti šale, s katerimi ne bomo nikogar prizadeli. Dan norcev je praznik, ki izvira iz 18. stoletja, ko je dvorni norec nasmolil kralja Ludvika XIV.

V današnjem času poteka veliko potegavščin preko medijev, televizije, radijev, časopisov. Veliko potegavščin je sporočenih tudi preko telefonov, interneta,... Včasih pa je bilo drugače, ni bilo toliko dostopnih medijev, telefonov, interneta in so se ljudje šalili na bolj osebni način. Sosed se je pošalil s sosedom, ga prosil za pomoč pri kmečkih opravilih, ki pa seveda ni bila potrebna. Zelo pogoste šale so bile med družinskimi člani in vaščani. Tudi danes so zelo pogoste šale v družini, vedno pogostejše so pa tudi šale v službi, saj nas je večina zaposlenih.

Ne verjemite vsega, kar danes preberete in slišite. Vendar pa je lepo, če si lahko privoščimo prvoaprilske potegavščine in se ob tem nasmejimo, saj pravijo, da je smeh zdrav.

Melita Ficko Sapač

1. april velja za »dan norcev«

Prvoaprilske potegavščine

Prvi april je tukaj. Naj vam postavim vprašanje: »A se vam je že kdaj zgodilo, da so vas ravno na ta dan nahecali s kako potegavščino?« Jaz se spomnim iz svojih otroških dni, da so te potegavščine na ta dan res »živele«. Radi so na primer govorili: »Glej, vam pa je poginil pes ali kura!« »Glej, zunaj sneži!« Imam pa občutek, da jih je danes čedalje manj. Zakaj so te potegavščine ravno ob 1. aprilu, pa mi še zdaj ni povsem jasno.

Moja sogovornica Irma Melin iz Radovcev, ki je predstavnica starejše generacije, se potegavščin ob prvem aprilu še kako dobro spominja. Pripomnila mi je, da so nekoč bile to resne potegavščine, ne samo tako, da bi nekoga od domačih kar tako nekaj nahecal (npr. pogledaj kaj je zunaj). Najbolj se spominja, da so ljudi nahecali, da je šel nekdo tudi k sosedom ali na drugi konec vasi, a se je potem izkazalo, da gre res samo za šalo. Domačemu so povedali, da naj gre k sosedu, saj naj bi ta kričal, da bo skotila krava. Ko je prišel k sosedu, pa sosed o tem ni vedel ničesar. Zgodilo pa se je tudi obratno, da je nekdo prišel k njim po neko stvar, a oni niso o tem ničesar vedeli.

Vsi tisti, ki prebirate danes tole glasilo, pazite, da tudi vi danes ne naletite na nekoga, ki vas bo »potegnil za nos«. Zapomnite si, da je ravno danes, na prvi april, mogoče vse.

Po pričevanju zapisala Suzana Farič

PROSTOVOLJNO DELO - IZZIV ZA MLADE

Prostovoljno delo je tisto delo, za katerega se ljudje odločajo sami, prostovoljno, da lahko koristijo drugim in zanj ne prejema plačila. Prostovoljno delo pa ne prinaša koristi le prejemnikom pomoči, temveč se z njim bogati tako skupnost kot tudi sami prostovoljci. Prejemnikom izpolnjuje specifične potrebe in odpravlja nezadovoljstvo. V skupnosti prostovoljno delo krepi solidarnost in medsebojno povezanost ljudi, s čimer se krepi socialna kohezivnost družbe. Prostovoljecem pa se presežki kažejo v večjem zaupanju vase in socialni odgovornosti, po novo pridobljenih znanjih, izkušnjah in razvitih socialnih spretnostih, široki socialni mreži znancev in prijateljev (Gril, 2007).

Tako lahko na podlagi lastnih izkušenj povem, da prostovoljci pomembno prispevajo k izboljšanju življenja starejše osebe, ki je osamljena, kajti vemo, da je potrebno starejšim ljudem poleg materialnih potreb omogočiti tudi zadovoljevanje nematerialnih social-

nih potreb, kot je potreba po medčloveških odnosih, preprečevanje osamljenosti. Izjemnega pomena je, da se prostovoljec posveti starejšim ljudem, si vzame čas zanje, jim stoji ob strani, jim nudi človeško oporo, jim izrazi pozornost, naklonjenost in spoštovanje. To je obenem lep način, da se ustvari medsebojno zaupanje in vzpostavi občutek človeške bližine.

Ob svojem delu prostovoljci lahko spoznavajo, da jih stvari, ki jih delajo za druge, vedno znova bogatijo, saj se ob njihovem delu prav gotovo tkejo nova prijateljstva, vezi se poglobljajo. Vedno znova pa lahko spoznavajo tudi, kako malo je potrebno, da osrečijo nekoga drugega. Menim, da bi tako tudi šole v okviru svojih dejavnosti in aktivnosti morale dati še večji poudarek na medgeneracijskem sodelovanju, kajti mladi s tovrstnim delom oblikujejo svojo zdravo osebnost, spoznavajo starejše, njihovo življenje, tkejo nova prijateljstva tudi v okviru starejše generacije. Medsebojno sočutje tako prinaša srečo obojestransko. Na podlagi izkušenj, ki si jih tekom dela pridobijo, pa se lahko zmanjšujejo tudi številni stereotipi o starih, kot so, da so npr. neproduktivni, da se niso sposobni naučiti novih veščin, da so pozabljivi, nemočni...).

Na področju programa razvoja starejših pa se mi zdi zelo pomembno, da se je v zadnjem času pozornost usmerila tako k formalnim kot tudi k neformalnim oblikam pomoči, ki naj bi povečale sposobnost družin, da skrbijo za starejše in tako tudi omogočijo, da le-ti ostanejo čim dlje časa v svojem bivalnem okolju (družinski pomočnik, socialna oskrba na domu, socialni servis...).

In prav vsled zgoraj omenjenemu smo v našem širšem prostoru dobili prvo tako imenovano hišo Sadeži družbe s sedežem v Murski Soboti, v okviru katere je prav gotovo moč medgeneracijsko sodelovanje še poglobiti.

Suzana Farič

Uporabljena literatura: Gril, A. (2007). Prostovoljstvo je proizvodnja smisla. Ljubljana: Pedagoški inštitut

OČISTIMO SLOVENIJO V ENEM DNEVU

Pridružite se tudi vi! Skupaj nam bo uspelo! V občini Grad bomo 17. aprila očistili del naše Slovenije.

17. aprila 2010 bo potekala največja slovenska prostovoljna okoljska akcija Očistimo Slovenijo v enem dnevu! V akciji, katere pobudnik je Društvo ekologi brez meja, želimo v enem dnevu Slovenijo očistiti več kot 20.000 ton komunalnih odpadkov in povezati vsaj 200.000 prostovoljcev v želji, da prispevamo k čistejšemu okolju ter izboljšamo odnos vseh ljudi do boljšega ravnanja z odpadki.

Častno pokroviteljstvo akciji so potrdili predsednik države, predsednik vlade in predsednik Državnega zbora, pridružile so se vse občine, nevladne organizacije, mnoga podjetja, vojska, policija, društva, šole in vrtci ter velika množica prostovoljcev.

Tudi občina Grad sodeluje v tej akciji z društvi in vsemi občani, ki ste se že odzvali ali se še boste. Poleg čiščenja odpadkov na javnih površinah, ob cestah, poteh, jarkih in potokih, je letos poudarek na čiščenju divjih odlagališč. Tako naj bi se v enem dnevu očistilo čim več divjih odlagališč z dolgoročnim ciljem osveščenosti k čistejšemu okolju.

V mesecu marcu je potekal popis odlagališč tudi v naši občini. Nastal je vseslovenski digitalni register divjih odlagališč. Konec marca je pri Gradu potekal delovni sestanek in podpis dogovora o sodelovanju z društvi v občini ter OŠ Grad. Prav tako smo se dogovorili o poteku očiščevalne akcije, ki bo 17. aprila. O poteku akcije, o zbirnih mestih, lokacijah čiščenja odlagališč in odvozu smeti, si lahko preberete na spletni strani občine www.obcina-grad.si.

Vsi, ki se še niste odločili sodelovati, vas vabimo, da se akciji odzovete, saj boste s tem pripomogli k

Divje odlagališče je odraz našega odnosa do narave (foto: Janez Kerec)

čistejšemu okolju, izboljšali odnos do ravnanja z odpadki, povečali medosebne odnose in gradili moč prostovoljstva. Prijavite se lahko pri društvih v vaši vasi, na občini kot posamezniki ali skupine. Udeležence akcije bomo nagradili, prav tako pa se bomo po akciji zbrali na igrišču ob topli malici in zabavi.

Več o največji akciji v Sloveniji, ki se zgleduje po projektu Estonije, sledijo pa ji že tudi druge evropske države, si lahko preberete na spletni strani www.ocistimo.si.

Danijela Krpič

2010-MEDNARODNO LETO BIOTSKE RAZNO- VRSTNOSTI

Kaj je biotska raznovrstnost?

Biotska raznovrstnost ali biodiverziteta pomeni raznolikost živih organizmov. To vključuje vse oblike življenja, od virusov, do tropskih pragozdov in do človeka. Biodiverziteta na Zemlji je življenje samo, dolga veriga živih organizmov, katere del smo mi sami. Današnja biotska raznovrstnost je odsev več milijonov let razvoja različnih življenjskih oblik.

Od leta 1753, ko so začeli uporabljati sistem dvojnega poimenovanja rastlinskih in živalskih vrst pa do danes, so poimenovali približno 1,8 milijona vrst, vendar pa je po vsej verjetnosti to le majhen delež vseh vrst, ki trenutno živijo na Zemlji. Po ocenah naj bi bilo med 10 in 100 milijonov različnih vrst živih organizmov. Če to preračunamo v nam najbolj znano valuto, denar, je vrednost vseh vrst, ki živijo na Zemlji 33x1022 dolarjev, kar je skoraj dvakrat več od svetovnega bruto proizvoda.

Zakaj je leto 2010, mednarodno leto biotske raznovrstnosti?

Leto 2010 so Združeni narodi razglasili za leto biotske raznovrstnosti, da bi ljudi osveščali o pomenu le-te. Geslo »biotska raznovrstnost je življenje, naše življenje« lepo razlaga, da izginjanje vrst prizadene tudi človeštvo. Hkrati pa poskušamo s tem dejanjem popraviti napake, saj so se države leta 2002 zavezale, da bodo poskušale upadanje biotske pestrosti do letošnjega leta, če ne ustaviti, pa vsaj zmanjšati. A na žalost moramo priznati, da nam to ni uspelo. Konvencijo o biološki raznovrstnosti, ki

je bila sprejeta 1992 v Rio de Janeiru, je podpisalo že 193 držav, tudi Slovenija, med njimi pa ni ZDA.

Travnik pri Gradu (foto: K. Malačič)

Kdo je odgovoren za hiter upad biotske raznovrstnosti?

Izumiranje vrst je naraven pojav na Zemlji, že odkar se je življenje pojavilo. A po domnevah znanstvenikov je izumiranje vrst 1000-krat hitrejše, kot bi to potekalo po naravni poti. Zelo alarmantno je odkritje, da vsako uro zaradi negativnih vplivov ljudi za vedno izginejo tri rastlinske ali živalske vrste. Širjenje mest, gradnja cest, spreminjanje vedno večjih območij v obdelovalne površine, intenzivno kmetijstvo, izsuševanje močvirij, izsekavanje gozdov, vse to so razlogi, ki povzročajo svetovni kolaps narave in s tem ljudi, kajti ko izginjajo gozdovi, močvirja, koralni grebeni, travniki, izginejo tudi njihovi pozitivni vplivi, kot so čiščenje zraka, čiščenje vode, zaščita pred ekstremnimi vremenskimi pojavi.

In če to spet preračunamo v denar, vsako leto izgubimo 6 milijonov hektarjev gozda, kar svetovno gospodarstvo stane tri bilijone (1.000.000.000.000) ameriških dolarjev.

V letu 2010 kar 170.000 vrstam grozi izumrtje in v 99 odstotkih je za to odgovoren človek. V Sloveniji je ogroženih 90% rib, 83% plazilcev, 58% ptic in 43% sesalcev. Če pogledamo življenjske prostore, so v Sloveniji in v Evropi najbolj ogroženi travniki in močvirja. **Zakaj je biotska raznovrstnost pomembna za človeka?**

- zagotavlja hrano, kurivo, kisik,
- zagotavlja zavetje in gradbene materiale,
- čisti zrak in vodo,
- razstruplja in razgrajuje odpadke,
- stabilizira in blaži podnebje,
- blaži poplave, suše, temperaturne ekstreme in moč vetra,
- ustvarja in obnavlja rodovitnost prsti,

- oprahuje rastline, med njimi mnoge kmetijske pridelke,
- nadzoruje škodljivce in bolezni kmetijskih pridelkov,
- ohranja genske vire, ki so ključni za razvoj novih sort, zdravil in drugih proizvodov,
- omogoča kulturne in estetske koristi
- omogoča sposobnost prilagajanja na spremembe.

Kristjan Malačič

povzeto po: <http://www.biotskaraznovrstnost.si/>

Biotska raznovrstnost v Sloveniji in na Goričkem

Sloveniji pripada manj kot 0,004% celotne zemeljske površine in 0,014% kopnega. Vendar v Sloveniji živi več kot 1% vseh znanih živečih vrst bitij na Zemlji in več kot 2% kopenskih

Zlatovranka (vir: <http://sl.wikipedia.org>)

in sladkovodnih vrst. Tako veliko število vrst na tako majhnem prostoru uvršča našo deželico med naravno najbogatejša območja Evrope in celo sveta (dr. Narcis Mršič; 1951-1997).

Posebnost Goriškega je mozaična kulturna krajina, kjer je na majhnem prostoru veliko različnih življenjskih okolij (travniki, visokodebelni sadovnjaki, vinogradi, mejice, gozd, potočki...). Goričko je ena izmed zadnjih oaz v Evropi, kjer na tako majhnem prostoru živi tako veliko različnih živih bitij. To bogastvo smo spoznali tudi sami in po desetletnem prizadevanju je Slovenija leta 2003 na tem območju ustanovila Krajinski Park Goričko, ki je dokaz Sloveniji in svetu, da lahko ljudje in narava bivamo skupaj. Vendar pa smo tudi pri nas soočeni s hitrim upadanjem biotske raznovrstnosti. Vse manj je ekstenzivnih travnikov, vse več visokodebelnih sadovnjakov propada, naši potoki so vse bolj onesnaženi, naši gozdovi so vse bolj revni, porabimo vedno večje količine strupov, umetnih gnojil in pridelamo vedno večje količine odpadkov. Dokaz, da se tudi naše Goričko spreminja na slabše je izumrtje nekdanj pogoste in splošno razširjene ptice s prelepim imenom zlatovranka. Vsak od nas je del biotske raznovrstnosti in vsak od nas je tudi odgovoren za njo!!!

Kristjan Malačič

KATARINA KIKEC – NOV GLASBENI UP

Dvajsetletna študentka slovenskega jezika in književnosti, Katarina Kikec iz Motovilcev 41, je s svojo prvo skladbo »Brez tebe« kar iznenada vzniknila kot nova nadebudna pevska zvezda v Pomurju. O njej so pisali že tudi drugi mediji, njena skladba pa se je predvajala na Murskem valu, kjer je na lestvici Domača plošča zasedla 1. mesto. Ker je naša občanka, pa je to razlog več, da nam zaupa nekaj več o sebi in o svoji glasbeni poti, katere začetki segajo že v osnovnošolska leta.

Katarina najprej čestitke ob uspešnem preboju na glasbeno sceno. Nam lahko zaupaš, o čem si sanjala, ko si bila majhna? Kaj si želela postati?

Tako kot vsi otroci, sem in še imam svoje sanje. Vedno sem imela željo postati pevka in učiteljica. Tako, da sem na dobri poti, saj se mi želje postopoma uresničujejo.

Si imela v otroških letih kakšno vzornico/vzorika in kakšno glasbo si poslušala kot najstnica ter kakšno poslušas danes?

Če se spomnim nazaj, je v našem gasilskem domu Motovilci potekalo silvestrovanje. Kot gosta sta za nas najmlajše nastopila Spidi & Gogi ter najstniška pevka Nuša (Mecilošek). Tako sem že takrat dobila navdih za petje. Poleg nje sem bila še oboževalka takrat popularne Hajdi.

Kako se je dejansko začela tvoja glasbena kariera? Kdaj si se začela ukvarjati z glasbo in kako je potekal razvoj glasbene poti?

Začetki segajo v osnovno šolo, in sicer sem bila dejavna kot članica zborovskega petja na OŠ Grad. Doma sem se učila igranja na klavir, obvladala pa sem tudi igranje na orgle v domači cerkvi pri Gradu. Tako sem si nabirala izkušnje. Zatem sem zapustila osnovnošolske klopi in se vpisala na Gimnazijo M. Sobota in zraven še v Glasbeno šolo Murska Sobota, kjer sem se štiri leta učila solo petja in 6 let glasbene teorije. Nekaj časa sem bila tudi članica Ženskega akademskega pevskega zbora Vugaš iz Murske Sobote. Sedaj pa želim nadaljevati samostojno glasbeno kariero.

Ali si se morala zaradi glasbenih obveznosti kdajkoli čemu odpovedati?

Seveda. Vsako dodatna obveznost terja tudi odrekanje marsičemu. Tako sem se morala sama velikokrat zaradi obiska glasbene šole, ki sem jo obiskovala trikrat tedensko, odreči druženju s svojimi vrstniki. Torej sem svoj prosi čas namenila glasbeni karieri in seveda, morala sem znati razporejati svoj čas. Moram priznati, da mi je bilo velikokrat tudi težko, a mi ni žal.

PREDSTAVLJAMO VAM

Katarina Kikec

Prvo pesem si posnela pod okriljem dueta Duo Platin iz Maribora. Ali razmišljaš o nadaljnjem sodelovanju z njima?

Drži, avtorica besedila je Diana Lečnik, avtor glasbe in aranžmaja pa je Simon Gomilšek. Sama sem zelo zadovoljna s samo skladbo. Kar se tiče strokovnega dela in kvalitete glasbene produkcije, je Duo Platin na visokem nivoju. Vendar pa se zaradi spremembe glasbenega stila želim preizkusiti tudi pri kakem drugem glasbenem producentu.

Ali razmišljaš o snemanju videospota?

Sprva sem razmišljala v tej smeri, a sem se odločila, da prej posnamem še kako novo pesem, da bo tudi repertoar pesmi za nadaljnje nastope in predstavitve zanimivejši.

Si mogoče že tudi javno nastopala?

No, uradnega nastopa še nisem imela, sem pa imela dva predstavitevna nastopa v Keglu city-ju Murska Sobota in diskoteki Black and white v Beltincih.

Kako reagiraš, ko zaslišiš svojo pesem po radiu?

Na začetku sem ob poslušanju svoje skladbe imela čuden občutek, ker nisem bila navajena samoocenjevanja, saj je lažje ocenjevati druge. Vendar pa se sčasoma privadiš.

Se ti zdi pomembno, da kot pevka čutiš besedilo, ki ga poješ?

Definitivno. Potem je tudi sama izvedba kvalitetna.

Imaš kakšen svoj moto?

Seveda. »Kdor ne reskira, ne profitira.«

Kakšne načrte imaš za prihodnost?

V bližnji prihodnosti želim ustvariti novo skladbo, katere avtorica bom sama. Glede na to, da pogosto sama tudi pesnim, bi se želela preizkusiti kot avtorica besedila.

Kakšno je tvoje sporočilo mladim, ki imajo prav tako željo postati pevka?

»Naj sledijo svojim sanjam, kajti od nas samih je odvisno, kaj bomo postali!«

Katarina, za konec pa nam še zaupaj, kje te je možno poslušati in kontaktirati?

Vsi, ki si me želijo slišati, lahko to storijo preko YouTube in Facebook-a s profilom za oboževalce. Seveda pa lahko z mano navežejo stik tudi preko mojega e-maila: katarina.kikec@gmail.com. Vsakega stika bom neizmerno vesela.

Katarina, podala si se v glasbene vode, zato naj te njen tok pelje v smeri zastavljenega cilja. Iskreno se ti zahvaljujem za tvoje izčrpne besede. Želim ti še veliko uspehov, tako na glasbeni poti kakor tudi pri študiju.

Pogovarjala se je Tatjana Grah

DR. ANTON VRATUŠA

Pred kratkim je praznoval svoj 95. rojstni dan naš pomemben politik, diplomat, slavist in medvojni interniranec, akademik dr. Anton Vratuša. Ker je zelo pomemben za našo občino, je prav, da se spomnimo njegovih udejstvovanj.

Anton Vratuša se je rodil 21. februarja 1915 na Dolnjih Slavečih. Njegova starša sta bila Anton Vratuša in Ana Bokan. Otroštvo in mladost je preživel na Dolnjih Slavečih, kjer je tudi obiskoval osnovno šolo. Gimnazijo je obiskoval v Murski Soboti in Ljubljani ter tam tudi maturiral.

Dr. Anton Vratuša v Motovilcih (foto: Timi Gomboc)

Nadaljnja pot izobraževanja ga je odpeljala na Filozofsko fakulteto v Ljubljani, kjer je študiral slavistiko in leta 1941 doktoriral z disertacijo Levec in Ljubljanski zvon.

Še istega leta, ko je bila Slovenija okupirana, se je vključil v NOB. Februarja leta 1943 so ga Italijani aretirali in poslali v različna koncentracijska taborišča. V enem izmed koncentracijskih taborišč je vstopil v tajno organizacijo OF. Od leta 1943 pa do konca vojne je bil na raznih vojaških in političnih dolžnostih, po letu 1945 pa je opravljal številne dolžnosti v organih federacije. Leta 1950 je ob delu dokončal tretjo stopnjo študija iz družbenih ved na Visoki politični poli v Beogradu. Zatem je bil redni profesor na isti šoli, nato pa še na Univerzi v Ljubljani. Bil je ustanovitelj Mednarodnega centra za upravljanje javnih podjetij v deželah v razvoju v Ljubljani, predsednik Upravnega sveta te ustanove, potem pa njegov častni predsednik. Med drugim je bil tudi podpredsednik predsedstva Zveze združenj za družbene vede Jugoslavije in član sveta Mednarodnega združenja za politične vede, član Upravnega odbora inštituta OZN za raziskovanje in izobraževanje, član Uprave Mednarodnega inštituta za oceane na Malti. Od leta 1978 je bil izredni član SAZU (Slovenska akademija znanosti in umetnosti), od leta 1985 pa je postal redni član in predsednik Odbora SAZU za preučevanje narodnih manjšin.

Njegova znanstvena in publicistična dela so zajemala slovenski jezik in literarno zgodovino, po letu 1945 pa so bila v njegovih delih zajeta področja samoupravljanja in participacije v Jugoslaviji, področje mednarodnih odnosov, vprašanja narodnih manjšin in človekovih pravic ter trajnostnega razvoja. Skupaj z drugimi sodelavci pa je organiziral tudi veliko znanstvenoraziskovalnih projektov. Objavil je preko 350 razprav in člankov. Njegovi prispevki izhajajo v domačih in tujih znanstvenih in strokovnih časopisih.

Je častni doktor Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru. Leta 2002 je postal tudi častni občan Občine Grad, v katero se rad vrača, predvsem ob posebnih priložnostih in slavih. Nazadnje se je udeležil fašenka v Motovilcih februarja letos, kjer so prikazali motovilske prilike, ki jih je sam tudi pred leti zapisal.

Ob njegovem 95. jubileju mu vsi občani občine Grad iskreno čestitamo in želimo še veliko vitalnih in veselih let v krogu družine in prijateljev ter lepih spominov na bogato življenjsko pot.

Tadeja Dervarič

GOSTILNA PRI BELEM KRIŽU

Bogata tradicija gostinstva se nahaja na začetku vasi Kruplivnik, ki nosi ime po kužnem znamenju Beli križ. Antonu Čerpnjaku ml. odlično uspeva ohranjati in negovati tradicijo in izročilo svojih prednikov.

Gostilna Čerpnjak leta 1978

Začetki sedanje okrepčevalnice Pri belem križu segajo v leto 1967, katere lastnika sta bila stara starša sedanjega lastnika, Anica in Jože Čerpnjak. V tem času imenovana Gostilna Čerpnjak je že tistega časa ponujala svoje kuharske specialitete, čeprav so ljudje takrat to ponudbo izkoristili le za kake sedmine, poroke. Takrat ljudje še niso praznovali rojstnih dni tako, kot to počnemo danes, ko se prepustimo v roke kakšnega kuharja, prej se je to počelo doma. Takrat so se v gostilni in pred njo odvijale razne vaške in gasilske prireditve, saj drugih primernih prostorov za tak dogodek v vasi ni bilo.

Anton z ženo Erno in hčerko Lariso

PREDSTAVLJAMO VAM

Leta 1982, ko se je sin Anice in Jožefa Anton st. vrnil iz tujine, je skupaj s svojo ženo Marijano prevzel vodenje gostilne. Še prej, okoli leta 1976, je začel z izgradnjo hale in zgornjih prostorov in s tem omogočil gostilni, da je lahko sprejela večjo skupino ljudi. Hitro mu je po končani poklicni šoli na pomoč priskočil tudi sin Anton ml. in se leta 1997 odločil za vodstvo gostilne, skupaj z ženo Erno. Anton ml. je sčasoma preuredil celotno notranjo opremo gostilne, poskrbel za razne dograditve in prenovitve. Pri vsem tem pa poudarja, da je ključnega pomena takratna pomoč občine in pa prijateljev, ki so mu pri vsem tem priskočili na pomoč.

Zagotovo ni domačina, ki še ni poskusil »Tažekovih kolin.« Poleg teh pa se lahko gostilna ponosno pohvali s široko ponudbo jedilnika: bograč, razni meniji, narezki... Omogočen je tudi catering oz. dostava hrane na dom, kuhanje za razne prireditve in dogodke, piknike, katere si lahko organizirate tudi kar pri njih, na voljo je tudi njihov šotor. V toplih poletnih dneh se marsikdaj odvijajo tudi kakšna »veselica« s priljubljenimi okoliškimi glasbenimi skupinami. Prav tako gostilna sodeluje z domačo občino, okoliškimi občinami, gasilci, raznimi upokojenskimi in ostalimi društvi. Pri vseh pripravah pa sodeluje cela družina ob pomoči sorodnikov in nekaterih domačinov. Dobrodošla pa je tudi pomoč hčerke Larise, ki že od malih nog pomaga staršem pri raznih pripravah prostorov, pa tudi pri strežbi in v kuhinji, če je potrebno. Prav tako je v veliko pomoč njeno sodelovanje in pomoč raznih prijateljev, sosedov, sorodnikov in znancev na »Vel'ko mešo,« ki velja za to gostilno za eno pomembnejših prireditev. Prav tako gostilna velja za trenutno točko, kjer se zbira domači motoristični klub Goričanci.

Najbolje, da se kar sami prepričate o pestri kuhinjski ponudbi okrepčevalnice. Zagotavljam pa vsem, da se boste zagotovo vsi vračali.

Okrepčevalnica Pri belem križu Čerpnjak se zahvaljuje vsem dosedanjim gostom in vas hkrati vabi, da pomislite na njih ob praznovanju rojstnih dni, krstov, obhajil, birm, piknikov... Razkrivajo pa nam tudi, da imajo v prihodnosti v načrtu ureditev letnega vrta in okolice, v bodoče je v planu tudi ureditev postajališča za moto-

riste in prostora za kampinganje z avtodomi.

Mi pa jim želimo veliko vztrajnosti in prizadevanja pri izpolnitvi teh želja ter izzivov za ohranjen sloves kuhinje.

Tadeja Dervarič

V gostilni pripravijo bogat ruski bife

DOBROTA

Nekoč je živela deklica po imenu Sara. Nekega dne je šla s prijatelji taborit v gozd. Ponoči je pihal močan veter in šotore je raztrgalo. Sara je pograbila svoj nahrbtnik in odhitela po gozdu. Skrila se je v grmičevje. Zjutraj, ko se je zbudila, je začela iskati pot iz gozda. Srečala je lačno srnico, ki jo je prosila za kosček kruha. Sara je segla v nahrbtnik, vzela iz njega kolač kruha ter ga dala srnici. Srnica se ji je zahvalila in ji povedala, da se dobrota vedno povrne. Sara je šla naprej in srečala ježa, ki ga je zelo zeblo in prosil jo je za odejo. Segla je v nahrbtnik, vzela iz njega odejo in jo dala ježu. Jež se ji je zahvalil in ji povedal, da se dobrota vedno povrne. Sara je šla naprej po poti in srečala zajca. Zajec je imel zlomljeno tačko. Sara je segla v nahrbtnik, vzela iz njega povoj in zajčku povila zlomljeno tačko. Zajec se ji je zahvalil in povedal, da se dobrota vedno povrne. Ko je Sara taval po gozdu, je zaslišala tarnanje. Za drevsom je sedel medved s hudim zobobolom. Sara je mu je izpulila zob. Medved se ji je zahvalil in ji povedal, da se dobrota vedno povrne. Sara je nato srečala čarovnico, ki jo je bolela noga. Ker je bila Sara dobrega srca, je čarovnici pomagala do hiše. Čarovnica jo je povabila v hišo, kjer jo je zaprla v kletko. Takrat je Sara spoznala, da je čarovnica hudobna. Prosila jo je, naj jo izpusti, ker si želi domov. Čarovnica je ni hotela izpustiti in ji je povedala, da ji bo morala služiti najmanj sedem let. Sara je začela glasno jokati. To je slišal medved, ki je poprosil vse živali v gozdu, da mu pomagajo rešiti Saro. Vse živali skupaj so pregnale hudobno čarovnico iz gozda in tako rešile Saro. Sara se je živalim zahvalila in jim povedala, da so držale obljubo, da ji dobroto povrnejo. Šla je domov, kjer so je bili zelo veseli. Živali in Sara so postali dobri prijatelji.

Lara Valec, 4.b razred

ŽIVLJENJE V PRETEKLOSTI

Pri urah zgodovine smo največ besed namenjali temi Življenje v preteklosti. Tako nam je učiteljica Ivanka Hari dala možnost, da izdelamo hiše, v katerih so v preteklosti živeli ljudje. Hiše smo izdelovali kar v šoli, pri urah zgodovine. Za nekatere je bilo delo malce težje, za druge pa spet lažje. Lahko pa rečemo, da smo se potrudili. Najprej smo si pripravili material, naredili načrte ter začeli z delom. Na razpolago smo imeli le tri šolske ure. Na koncu smo naše izdelke tudi razstavili. Bili smo zadovoljni, saj smo hiše naredili in precej truda vložili.

Učenci 6.a razreda
z učiteljico Ivanko Hari

Takšne so bile hiše nekoč

GOSPODINJSKI DAN MALO DRUGAČE

Na OŠ Grad smo imeli učenci 9. razreda v januarju gospodinjski dan. Ta dan je bil za nas zelo pester, saj so nas obiskali dijaki Srednje gostinske in turistične šole Radenci. Skupaj smo preživeli 5 šolskih ur in se prijetno zabavali.

Na začetku so nam dijaki skupaj s profesorji podrobno predstavili svojo šolo in nam ob tem namignili, kaj lahko pričakujemo v nadaljevanju. Razdelili so nas v 3 skupine. V prvi skupini smo spoznavali s turizmom povezana dela, v drugi smo se naučili marsikaj o strežbi, v tretji pa smo kuhali oz. pekli.

Dijaki so nam zelo natančno predstavili nekaj držav, igrali smo kviz, se naučili nekaj trikov zlaganja

prtičkov, spoznali načine, kako se streže obiskovalcem, čemu je posamezni krožnik, kozarec, pribor. Vsaka skupina se je preizkusila v vsaki dejavnosti. Vsem nam je bilo najbolj zanimivo v kuhinji. Naredili smo okusne kruhke z nadevom in različne vrste muffinov. Recepte teh jedi smo lahko odnesli domov in jih še enkrat preizkusili. Še najlepše pa nam je bilo zadnjo uro, ko smo vsi skupaj poskusili hrano, ki smo jo pripravili, in se sprostili ob igranju harmonike. Vzdušje je bilo zelo prijetno in od srečanja smo veliko odnesli.

Janja Bernjak, 9. razred

Razlaga je bila zelo zanimiva in poučna

Joj, kako je slastno!

OD POMLADI DO JESENI

Ob slovenskem kulturnem prazniku smo člani dramskega krožka OŠ Grad pripravili prireditev pod naslovom Od pomladi do jeseni. V okviru prireditve smo želeli predstaviti navade in običaje, ki so značilni za našo pokrajino med omenjenima letnima časoma.

Prireditvev je bila v kulturni dvorani pri Gradu, kjer se je zbralo kar precej obiskovalcev.

Vse skupaj se je začelo s himno, ki jo je zapel mladinski pevski zbor. Nato so prišli na vrsto najmlajši pevci s pesmijo Dan ljubezni. Dramski krožek se je predstavil s kratkim prizorom Igre na travi, prikazali pa so tudi prizor z velikonočnim cekarjem. Fantje so pokazali, kako so se morali nekoč potruditi, da so bili sprejeti v vaške klape. Naslednji prizor je prikazoval ročno košnjo in vse, kar je spadalo zraven. Včasih so ljudje verjeli tudi v čudeže. Med njimi je bila zelo znana vraža, da te leskova šiba, ki jo odrežemo na kresno noč, naredi nevidnega. Po kresni noči je bila na vrsti mlačev, ki so jo odigrali naši mladi igralci ob spremljavi pevskega zbora. Po prizoru je zbor zapel še pesem o ajdi. S pesmijo o rožah pa so se predstavile tudi naše učiteljice. Sledil je še zadnji prizor, ki je prikazoval rabo medu kot naravno kremo. Prijeten kulturni večer pa nam je na koncu popestril še naš harmonikar Mitja in nas s Čebelarjem pospremil domov.

Evelin Huber, 7.a

Člani dramskega krožka ob predstavi ljudskega običaja

PREDSTAVITEV NA RADIU MAXI

Kot ste lahko prebrali že v prejšnji številki glasila, je naša šola postala »Kulturna šola leta 2009«. Da novica ne bi ostala le v lokalnem okviru, smo se odločili, da se predstavimo še na radiu Maxi, in sicer v oddaji Od cveka do petke.

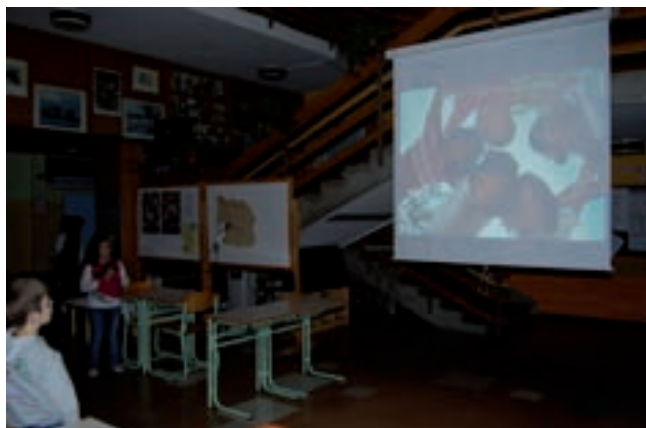
Špela in Janja sta predstavili nekaj osnovnih podatkov o zgodovini šole. Špela je omenila tudi grajskega duha, ki je zaščitni znak naše šole. Nato sta povedali, na katere učence oz. na kaj smo še posebej ponosni. Urška je predstavila delo dramskega, Larisa pa literarne-

ga krožka. Oba krožka sta se namreč letos ukvarjala z običaji in vražami, vezanimi na delo na polju od pomladi do jeseni. Literarni krožek je izdal tematsko glasilo na to temo, dramski krožek pa je običaje dramatiziral in jih v tednu pred slovenskim kulturnim praznikom predstavil na odru »gračke« dvorane. Pri uprizoritvi sta nam pomagala tudi oba OPZ. Ker smo se zelo trudili, smo bili kar malce razočarani, da nam s prireditvijo ni uspelo napolniti dvorane. A je razočaranje na srečo trajalo le do naslednjega dne, ko smo pred nabito polno dvorano predstavitev ponovili za učence naše in OŠ Kuzma.

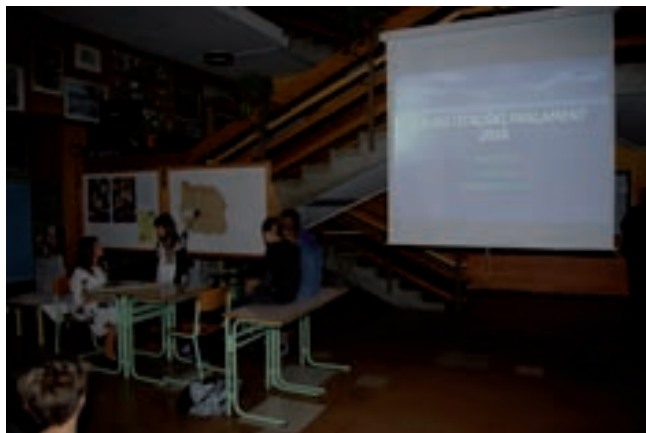
Člani dramskega in literarnega krožka

20. ŠOLSKI OTROŠKI PARLAMENT

V četrtek, 11. februarja 2010, smo člani šolske skupnosti na OŠ Grad pripravili 20. šolski otroški parlament na temo Diskriminacija, rasizem, stereotipi. Učenci so se pri razrednih urah v obliki delavnic pogovarjali o omenjeni temi. Na šolskem parlamentu se je vsak razred predstavil na svoj način. Učenka Ines Šišić nam

Ines Šišić je predstavila pesem Vsi naši otroci

Učenke 6. razreda s prizorčkom o diskriminaciji med sošolci

je predstavitev popestrila s pesmijo Toneta Pavčka, Vsi naši otroci. Učenke 6. razreda so s krajšim prizorom prikazale diskriminacijo med sošolci, učenke 7. in 8. razreda pa so nam podrobneje predstavile pojme diskriminacija, stereotip in rasizem. Učenki 9. razreda sta podali ugotovitve ankete o diskriminaciji, ki so jo izvedle na naši in na OŠ I v Murski Soboti. Parlament je zaključil ravnatelj s sporočilom, naj se diskriminacija na naši šoli čim manj oz. naj se sploh ne pojavlja. Upamo, da so njegove besede padle na plodna tla.

Šolska skupnost

PUSTOVANJE

Na pustni torek smo tudi učenci OŠ Grad poskušali pregnati zimo z zabavo in plesom. Že v jutranjih urah smo maskare priplesale v šolo z obilo dobre volje. Pridružili so se nam tudi nekateri učitelji in tako smo pustovali skozi ves dan. Bližnji okolici smo se predstavili s pustno povorko in zaslužili nekaj sladkih dobrot. Šolski dan smo zaključili s pustnim rajanjem v šolski telovadnici. Kako smo se zabavali, pa lahko vidite na naslednji fotografiji.

Šolska skupnost

Zime bo zagotovo hitro konec.

NADALJEVALNI TEČAJ SMUČANJA NA KOPAH

V petek, 19. februarja, se nas je nekaj učencev OŠ Grad odpravilo na nadaljevalni smučarski tečaj na Kope. Ob prihodu smo se namestili v sobe, razpakirali stvari ter se po kratkem počitku odpravili na nočno

smuko. Smuka je bila izvrstna, snega je bilo dovolj pa tudi smeha ni manjkalo. Z nami je bil učitelj Boštjan Kopač, v soboto zjutraj pa se nam je pridružil še gospod ravnatelj, ki je bil z nami do nedelje. Vsi, ki smo se tega smučarskega tečaja udeležili, smo že znali smučati, a smo v štirih dneh na Kopah spoznali še veliko novega. V petek in soboto zvečer smo se odpravili na razvedrilni ples v Holcer pub, potem pa spat, saj nas je čakal spet naporen dan. Vsako jutro smo vstali okrog osmih ter se odpravili v jedilnico na zajtrk, kjer je vedno lepo dišalo. V Lukovem domu smo se počutili udobno in osebje je bilo zelo prijazno. V nedeljo je bilo lepo vreme, sijalo je sonce, proga je bila dobro steptana in tudi snega ni zmanjkalo. Prišel pa je tudi torek, ko se je naša skupina odpravila domov. Bilo nam je težko, saj smo se na Kopah imeli zelo lepo in se bomo z veseljem še kdaj vrnili.

Doris Horvat, 8. razred

Smučarska reprezentanca OŠ Grad

PROJEKT »CUMPER CAMPER«

Otroci starejše skupine vrtca in učenci prve triade sodelujemo z Zavodom Vista Murska Sobota pri nastajanju njihove nove knjige za otroke z naslovom Cumper Camper. Skupaj z mentoricami smo tako v mesecu februarju in marcu pridno izdelovali likovne podobe nove knjige, med katerimi bo 16 ilustracij objavljenih v slikanici Aleksandre Pinterič.

Zgodba pripoveduje o majhni čarovnici, ki »se rodi« v debelu globoko zakoreninjenega bora na Goričkem, blizu največjega gradu na Slovenskem, in kot vsaka čarovnica tudi čara. Zgodba je tako vsebinsko vezana na Grad.

V kolikor boste želeli izvedeti več o našem delu, vas že sedaj vabimo na predstavitev knjige v mesecu maju, predvidoma 27. maja.

Urška Golob Virag,
učiteljica 1. razreda

RAČUNALNIŠKI TEČAJ NA OŠ GRAD

Na OŠ Grad je bil na pobudo ravnatelja OŠ Grad, Viktorja Navotnika, v času od 17. 12. 2009 do 26. 01. 2010 izveden brezplačni računalniški tečaj za začetnike.

Ciljna skupina so bili odrasli ljudje, ki se želijo seznaniti z računalništvom. Kot pravi ravnatelj omenjene šole, šola naj ne služi samo izobraževanju mladih, ampak vsem generacijam. Prijavilo se je 17 udeležencev od letnika 1947 pa do letnika 1975. Povprečna starost udeležencev je bila Abrahamovih let, to je 50 let. Tečaj sta vodila g. Stanko Čerpnjak, zaposlen na OŠ II M. Sobotna, ki poučuje tudi računalništvo na OŠ Grad, in g. Tomislav Korošec, zaposlen na OŠ Grad.

Na osmih srečanjih so obdelali različne vsebine s področja računalništva, tako da lahko udeleženci tega tečaja sedaj samostojno uporabljajo računalnik. Tečajniki so se redno udeleževali tečaja in bili zelo motivirani za delo. Ob koncu tečaja so vsi uspešno opravili še test iz znanja uporabe računalnika. Vsi udeleženci so prejeli potrdila o opravljenem računalniškem tečaju. Tečajniki so podali tudi pobudo, da se prihodnje leto zopet srečajo na podobnem tečaju.

Udeleženci računalniškega
tečaja na OŠ Grad

Udeleženci tečaja

MEDDRŽAVNO SREČANJE V VRTCU

V našem vrtcu letos že tretje leto poteka meddržavno srečanje z gornjeseniškim vrtcem. Letno imamo tri srečanja, ki so naravnana tako, da otroci ustvarjajo v različnih delavnicah, saj se tako družijo in slovenska beseda pripomore k ohranjanju slovenskega jezika v Porabju. Tokratno srečanje je potekalo 18. februarja 2010 v našem vrtcu. Za otroke sem tudi tokrat pripravila delavnice, le da je bila tokrat vsebina naravoslovna. Spoznavali smo sol, njene lastnosti in njeno uporabo. Naredili smo kar nekaj poskusov. Otroci so sol najprej opazovali in spoznavali njene lastnosti: obliko in velikost delcev, barvo, raztapljanje, taljenje in mešanje z drugimi snovmi. Nato smo sol raztapljali v vodi in ugotavljali plovnost predmetov v primerjavi s sladko vodo. Z naslednjim poskusom smo ugotovili, da sol raztaplja led, ki ga je letošnje zimo bilo kar precej tudi na naših cestah. Osrednja dejavnost naših poskusov pa je bila priprava kopalne soli. Kopalno sol sem zmešala z različnimi jedilnimi ekstrati, saj dajo soli barvo in pa seveda tudi vonj. Tako so otroci po želji napolnili kozarce z različno obarvano soljo. Na kocu smo kozarčke zaprli s pokrovčkom in jih okrasili še s pokrovčki iz blaga.

Klaudija Klement,
dipl. vzgojiteljica

Otroci so pripravljali kopalne soli

DEDEK MRIZ PRI GRADU

Tudi to zimo dobri stari dedek Mraz ni pozabil obiskati otrok. Poln ljubezni, objemov in dobre volje je 20. decembra 2009 prišel v kulturno dvorano pri Gradu, kjer je obdaril naše najmlajše občane.

A najprej je vse prisotne pozdravila deklica Tinka z velikim čarobnim klobukom, s katerim je spravila v smeh vsakega, ki ga je srečala. Nekega dne pa ji je veter odpihnil klobuk in deklica je postala žalostna. Nesrečna je tavalala in iskala klobuček pri miški, roži in žabi ter ga na koncu našla pri lastovki, ki je vanj zvalila svoja jajca. Otroci so pridno pomagali deklici pri iskanju in na koncu so srečni skupaj zapeli. Priklicali so starega moža, ki je vsem navzočim dal dober nasvet – objemajte se in se imejte radi. Nato je iz svoje velike vreče začel otrokom deliti darila. Veliko veselje je naredil 80-im otrokom iz naše občine, med njimi pa tudi nekaterim očetom, ki jim je prav tako podaril velik objem.

Danijela Krpič

Dedek Mraz je obdaril otroke (foto: Lidija Krpič)

POHOD K POLNOČNICI

Na božični večer, 24. decembra 2009, je »Peški« družstvo za rekreacijo in sprostitev Motovilci organiziralo pohod k polnočnici. Pohoda se je udeležilo približno 20 pohodnikov, ki jim ni bilo odveč žrtvovati svoj čas za ohranitev te tradicije, ki so jo dejansko doživljali pred več desetletji, ko še ni bilo prevoznih sredstev in so večino poti prehodili peš. Pohodniki so se odpravili na pot izpred kapelice v Motovilcih

ob 22.30. uri. Tako so lahko še pravočasno prispeli v Cerkev Marije Vnebovzete pri Gradu, kjer se je pričela polnočnica.

Sam pohod ima svoja čar, ki ga znajo opisati le tisti, ki so se ga dejansko udeležili. Čeprav se v društvu zavedamo, da se je težko odreči udobnemu življenju, ki ga uživamo, se društvo trudi ohraniti to tradicijo.

Tatjana Grah

PETJE BOŽIČNIH PESMI

Ljudski pevci Kulturnega društva France Prešeren Grad smo že 15. leto organizirali božično petje v Pörgi, ki je bilo 25. decembra 2009 ob 18. uri. Ker nam je vreme letos zagodlo, bilo je namreč deževno in čez dan je bilo kar 15° nad ničlo, smo imeli koncert v cerkvi. Prejšnja leta smo vsako leto peli na prostem v Pörgi pod novoletno jelko. Na prireditvi nam je spregovoril župan, g. Daniel Kalamar, in naš duhovnik, g. Goran Kuhar. Zapeli smo stare ljudske božične pesmi. Za konec pa smo vsi skupaj zapeli lepo božično pesem Sveta noč.

Marjeta Semler

Pevci so tokrat zapeli ob cerkvenih jaslicah (foto: Simona Sukič)

JASLICE OB KAPELI V MOTOVICLIH

Za nekatere v najlepšem mesecu, mesecu decembru, smo bili člani DŠKT »Lukaj« Motovilci dokaj aktivni in smo med drugim poskrbeli tudi za praznično vzdušje. Tako smo na ulično razsvetljavo namestili lučke, postavili božično drevo pred gasilskim domom in priskočili na pomoč pri postavitvi jaslic ob vaški kapeli. Ob po-

stavljenih jasicah se je tudi odvijal krajši božični koncert. V našo sredino smo povabili člane ženske vokalne skupine »Zarja« iz Puconcev, katere so nam s svojim repertoarjem božičnih pesmi polepšale praznični čas.

Branko Grah ml.

Jaslice ob vaški kapeli (foto: B. Grah)

BOŽIČNO-NOVOLETNI TURNIR

12. tradicionalni malo-nogometni turnir pri Gradu v telovadnici OŠ Grad smo organizirali 26. decembra 2009. Udeležilo se je 24 ekip, kar je tudi največ, kar je možno sprejeti za enodnevno izvedbo turnirja in kar potrjuje tradicijo in dobro počutje v naši sredini. Poleg nogometašev se turnirja vsako letu udeleži kar precejšnje število gledalcev, ki navijajo za svoje ekipe. Za vso tehnično podporo pri izvedbi žreba skupin in prav tako turnirja je kot vedno do sedaj poskrbel Gregor Bauer.

Zmagovalec 12. božično-novoletnega turnirja je postala ekipa Okrepčevalnice Busko iz Murske Sobote, za katero so nastopili tudi nekateri nogometaši Nafta iz Lendave. Drugo uvrščena ekipa KMN Bull iz Apačev je v finalu klonila z rezultatom 8 : 3. Spartacus iz Murske Sobote pa je v tekmi za tretje mesto klonil proti tretje uvrščeni ekipi iz Gornjih Petrovcev z rezultatom prav tako 8 : 3.

Strokovna žirija je izbrala tudi najboljšega igralca, strelca in vratarja. Naj igralec je postal Rok Buzeti iz

zmagovalne ekipe Okrepčevalnice Busko, naj vratar pa Darko Zver iz ekipe Gornjih Petrovcev. Najboljši strelec s kar 17 zadetki pa je postal Bencik Miran prav tako iz ekipe Gornjih Petrovcev. Kot zanimivost naj dodam, da je bilo odigranih 40 tekem in doseženih kar 200 zadetkov, kar je povprečno 5 na tekmo. Seveda so najboljši prejeli lepa pokale in denarne nagrade. Vsi sodelujoči pa so poskrbeli, da so gledalci uživali in seveda navijali za svoje favorite.

Celec Andreja

SPREJEM GASILSKIH PIONIRJEV

V nedeljo, 24. januarja 2010, je deset gasilskih pionirjev in pionirk na 88. občnem zboru PGD Grad bilo svečano sprejetih v gasilske vrste. Vsi so prejeli Svečane izjave in tudi že prvi čin "Mlajši pionir gasilec". To so si pridobili, ker so do občnega zbora društva opravili vse predpisane naloge in tečaj, ki je potreben, da lahko pridobijo prvi čin v gasilstvu. Pogoji za pridobitev čina je bila preventivna bronasta značka, ki so jo dobili po opravljeni večini "Preventivec" ter opravljenem testu iz vprašanj za bronasto značko. Sledil je tečaj, ki so ga obiskovali po sobotah in nedeljah ter na koncu izpolnili teoretični test iz 44 vprašanj. Tečaj je obiskovalo 9 mladih gasilcev, ki so vsi opravili predpisane naloge in pozitivno izpolnili test, kar je bil pogoj, da prejmejo čin "Mlajši pionir gasilec"!

V spomladanskih dneh pa bomo začeli z gasilskimi vajami in preventivnimi veščinami za osvojitve srebrne preventivne značke, kar je predpogoj, da bodo lahko sodelovali na tečaju za »Starejšega pionirja gasilca«, ki bo organiziran konec tega leta.

Milan Špilak, poveljnik PGD Grad

Ekipe iz finala, modri Okrepčevalnica Busko, rdeči KMN Bulls Apače

Pionirji so prejeli bronasto preventivno značko

VÖ KAZANJE MOTOVÖUSKE PRIJLIKE

Je že tako, da se pogosto posameznika drži kakšen vzdevek. Tako je prebivalce naselja Motovilci doletelo, da se je prav vseh vaščanov oprijel vzdevek »Motovöuska prijelika«. To zgodbo, če jo lahko tako poimenujemo, je po ustnem izročilu, leta 1941, zapisal akademik dr. Anton Vratuša, katerega korenine izvirajo iz sosednjih Dolnjih Slavečev.

Za Motovilčane so prilike danes

le zabavni del nekoč zapisanih šal na njihov račun, zato so na pustno soboto, 13. februarja, pripravili posebno pustno rajanje »Motovöuska prijelika«. Nekaj najznačilnejših »prilik«, ki se držijo Motovilčanov, je bilo prikazanih na sami prireditvi, kot npr. grabljanje listja po bregu navzgor, kopanje v ajdi itd. Namen prireditve je bil prikazati vsebino prilik predvsem mlajšim generacijam, ki prilik ne

Veški rijtar oznanja novico: »Prijte, prijte si oglednit naše prijelike!«

Avtor motovöuskih prijelik, župan, domači svetnik ter predsednik PGD Motovilci so nej mogli skrijti dobre volej.

poznajo. Prireditve je s svojim obiskom počastil tudi sam avtor, dr. Anton Vratuša, ki je med drugim s strani vaščanov prejel voščilo ob prihajajoči 95-letnici. Po njegovih besedah, ki jih je namenil vaščanom, je bilo čutiti, da je bil tako kot vsi, ki so se prireditve udeležili, prav prešerne volje. Poleg dr. Vratuše so prireditvi prisostvovali tudi župan občine ter svetniki. Po osrednji prireditvi, se je pustno rajanje nadaljevalo pozno v noč. Obiskovalce je zabaval ansambel Weekend band.

Pa si oglejmo nekaj utrinkov z »Motovöuske prijelike«.

Tatjana Grah
Foto: Timi Gomboc

Tak smo se inda zbirali pa šli na delo. Na pomoč so priskočili tuj dobri sosedje, Slavečari pa Kruplivničari.

Gospodar pa gospodarica na čeli, pa pijače ne sme faliti!

Vejpa, kumaj so začnoli delati, pa že gejo.

DOGAJALO SE JE...

Što pa še gnes grabla gor po brejgi?! Motovilčari? Pa nej, ka tou drži? Ne, ne, tou ne drži, vejpa sosedge Slavečari pa Kruplivničari tuj pomagajo.

»Man ga, man, tej vrtanek!« Tak so začnili grablati doj po bregi.

Plavati v idinskem mrdže znajo samo Motovilčari, drujge bar ne vijdi-mo, ali?

Kak dolgo do li zdržale te vouže iz sedenoga mleka?

Püjtar poziva, samo ne ven, če de kaj stržo?

TAJKUNA SO SLEKLI

»Mlade košarkašice z različnimi karakterji, okusen južnjaški burek in zvesti navijači so prispevali k temu, da je glaven koristolovec slekel svoj kostim.«

Gledališka skupina Kulturnega društva Črenšovci nam je zimsko februarско nedeljo popestrila z zabavno komedijo avtorja Draga Megliča, ki jo je na oder postavila režiserka Andreja Sever. Po številnih zaple-

Košarkašice so se postavile zase (foto: N. Gumilar)

tih in finančnih težavah ženskega košarkarskega kluba Partizan k sreči pridejo svetlejši dnevi. Klub prevzame uspešen direktor Stanislav Volk, ki pa je v resnici tajkun. Nevede v ta lapsos vključi tudi novega trenerja Ibro Sulejmana, s čemer pa se celotna komedija šele začne.

Kakor so zapisali komedijanti na svoji zloženki, ki so jih delili ob vhodu: »Dokler se imamo tako lepo, dokler uživamo, se skupaj smejemo, bomo ustvarjali veselje in smeh za gledalce.« Bodite del takih prireditev tudi vi in pozabite na skrbi, ki vam jih prinaša vsakdanje življenje. Pojdite med svet in se pustite nasmejati, saj pravijo, da je ravno smeh tisti, ki je pol zdravja.

Nino Gumilar

90 LET MARIJE CELEC

Nekateri ljudje hitro pridejo v naše življenje in tudi hitro gredo iz njega. Nekateri ljudje pa nam postanejo prijatelji, ostanejo v našem življenju kar nekaj časa in pustijo lepe odtise v naših srcih. Tak vtis je zagotovo pustila pri marsikaterem, pri meni zelo, naša draga sovaščanka ter sosedka Marija Celec z Dolnjih Slavečev 144.

Marija Celec

Marija Celec je 22. februarja 2010 slavila visoko obletnico svojega življenjskega ciklusa. Obrnila je svoj devetdeseti list v knjigi življenja. Kljub temu, da gre za

častna leta, pa zagotovo ne bi bilo tako izstopajoče ter zanimivo, če se za to ne bi potrudili njena vnukinja Nives, Monika z možem Gorazdom in ma-

lim Gabrijelom ter sosedje Knapovi. Ob prijetnem sončnem dnevu smo ji pripravili poseben sprejem pred vhodom na domačijo ter jo pogostili s slavno-stno torto. Steno hiše je krasil napis »moma ma 90«, ob čem pa je stal še »majpan« s tablo 90. Ob njej je sedela »momina« dvojnica, ki sem jo z veseljem naredila jaz sama. Ob nepričakovanem presenečenju so slavljenki stekle kar solze sreče.

Marija je večino časa preživela na Dolnjih Slavečih, kjer je pred 90-imi leti tudi prirojala na svet. Nekaj let svoje mladosti je preživela v tujini, kamor je šla za boljšim zaslužkom, saj leta v času njene mladosti niso bila ravno rožnata. Po vrnitvi iz tujine je rodila pet hčera, nakar je ostala doma in z vso ljubeznijo skrbela za njih. Vse hčerke so se tudi srečno poročile in si ustvarile družine. Eni od hčera je pred kratkim žal prej ugasnila luč življenja. Naša slavljenka živi s hčerko Micko, zetom Gustijem in vnukinjo Nives, medtem ko so se vnukinja Monika z Gorazdom ter pravnuk Gabrijel, katerega se je najbolj veselila, ga pestovala in se tudi igrala z njim, nedavno odselili. Pred leti pa se je morala z veliko bolečino posloviti tudi od svojega vnuka Sandija, sina Micke in Gustija, saj je tudi njemu ugasnila sveča življenja že v rani mladosti. Poleg izgube hčere in vnuka pa se je že pred mnogimi leti, mnogo prezgodaj poslovlila tudi od svojega moža. Tako lahko vidimo, da jo je življenje večkrat preizkušalo s temačnimi ter bolečimi trenutki.

Zagotovo pa je danes najbolj vesela obiskov svojih hčera, 9 vnukov ter 8 pravnukov, nas sosedov in prijateljev. Kljub visokim letom se z vsakim rada pogovori, nasmeji in nam da kak nasvet. Kajti sama pravi, da s tem dnevi minejo hitreje predvsem pa lepše ter zanimivejše. Naj ji zdravje služi še mnoga leta. Še enkrat iskrene čestitke.

Mateja Knap

PODPIS PARTNERSKE POGODBE TOURKULT

V Eisenbergu so 1. marca 2010 J:Opera, občina St. Martin an der Raab in občina Grad podpisali partnersko pogodbo v čezmejnem projektu TourKult »Razvoj turizma s sodelovanjem na kulturnem področju«.

Projekt TourKult, ki ga sofinancira Evropska unija iz regionalnega razvojnega sklada v programu teritorialnega, čezmejnega sodelovanja SI-AT 2007-2013, bo razširil turistično razvojno strategijo na področje

kulture, na področje glasbe na najvišjem umetniškem nivoju. Vsebino projekta TourKult je na tiskovni konferenci predstavil g. Dietmar Kerschbaum, zastopnik vodilnega partnerja projekta J:Opere. Projekt je usmerjen v pomoč mladim glasbenikom, ki bodo imeli možnost nastopanja in pričetka glasbene poklicne kariere. J:Opera je organizator mednarodno priznanih kulturnih aktivnosti na gradu Tabor (Neuhaus am Klausenbach) in v Jennersdorfu.

Podpis pogodbe

Predstavniki partnerjev projekta (foto: D. Krpič)

V projektu sodelujoča občina St. Martin an der Raab je vzpostavila umetniško vas Neumarkt an der Raab, ki je ena pomembnih točk te kulturne regije. Občina Grad pa bo kot partner pri projektu razširila turistično in kulturno ponudbo s pridobitvijo okolju prijaznega turističnega vlaka, ki bo povezoval kulturne in turistične zanimivosti na obeh straneh meje, s pridobitvijo šotora za 1000 ljudi in nabavo koncertnega klavirja, ki bo obogatil prireditve na gradu Grad. Občina Grad je v projekt, vreden 1.058.185 EUR, prispevala 463.085 EUR, od tega je njen delež 69.462,75 EUR, razliko 393.622,25 EUR pa sofinancira Evropska skupnost.

Na tiskovni konferenci so spregovorili deželni glavar Gradiščanske (Burgenland), g. Hans Niessl, ki je pozdravil uspešno čezmejno sodelovanje, prof. dr. Johannes Meissl, ki se veseli izvedbe mednarodne poletne akademije ISA, in župan občine St. Martin an der Raab, g. Franz Kern. S slovenske strani sta spregovorila g. Stanko Gregorec, član predsedstva Sveta regije in župan Občine Kobilje, ter g. Daniel Kalamar, župan Občine Grad. Oba sta poudarila pomen pridobitev na področju turizma in kulture obeh obmejnih pokrajin ter čezmejnega sodelovanja.

Sledil je slavnostni podpis partnerske pogodbe, zvezane v belo knjigo, podpisali pa so jo dr. Hubert Janics, zastopnik J:Opere, ter oba župana, g. Franz Kern in g. Daniel Kalamar. Na koncu je gostitelj hotela vse prisotne povabil na pogostitev.

Danijela Krpič

ŽUPNIJSKI DOM PRI GRADU

Vsaka skupnost potrebuje za svoje delovanje prostore, kjer lahko izvaja svojo dejavnost. V graški župniji je bila dolgo časa edini prostor veroučna učilnica, v kateri je lahko hkrati bilo največ 25 ljudi. Poleg župnišča pa je stalo gospodarsko poslopje, ki je bilo veliko, vendar staro in dotrajano. Popravilo starega pa je večkrat dražje kot novo. Zato smo se skupaj s člani Župnijskega pastoralnega sveta odločili, da na mestu starega poslopja zgradimo nov župnijski dom. Tako smo začeli najprej zbirati načrte, izvajalce in Vaše dragocene prispevke, da smo se lahko podali v tako veliko investicijo.

Lansko leto, takoj po našem župnijskem proščenju, smo začeli z gradnjo novega župnijskega doma, ki ima danes že svojo obliko, res je, da še ne popolno ampak kot pravijo »vse ob svojem času«. Celotna investicija skupaj z okni, ki so že montirana, je stala 100.000 EUR in je v celoti poravnana, za kar gre zahvala Vsem, ki ste darovali ne samo denarna sredstva ampak tudi molitve in žrtve v ta namen.

V novem župnijskem domu je predvidena dvorana, ki lahko sprejme okrog 90 ljudi in bo namenjena raznim srečanjem, predavanjem, skratka vsemu, kar bo v dobro župnije. V mansardi pa je predvidena nova učilnica za verouk, župnijska knjižnica in mladinska soba. Poleg

Nov župnijski dom v gradnji (foto: D. Krpič)

tega pa ostane še prostor za kakšno drugo dejavnost iz življenja župnije. Marsikdo lahko dvomi v upravičenost tega projekta, češ do sedaj pa nismo imeli dvorane, pa je bilo vse v redu. Res je, saj se večje stvari nikoli niso načrtovale, ker je vedno primanjkovalo prostora. Ob lanskem oratoriju smo skupaj z otroki vsak dan trepetali pred dežjem, ker se nismo mogli kam umakniti. Osebno menim, da je nov župnijski dom dobra naložba za našo župnijo in ne za župnika, kot morda kdo misli.

V novem župnijskem domu pa je našla svoje mesto tudi kurilnica na lesno biomaso, ki je v izgradnji. Župnija Grad vsa ta leta svoje prostore ogreva na plin, kar pomeni letno 6.000 EUR izdatkov več, poleg tega pa ima župnija kar nekaj gozdov, ki jih ne izkoriščamo in tako les propada. Zato smo se istočasno kakor za gradnjo novega župnijskega doma odločili za izgradnjo kotlovnice na lesno biomaso. K temu je pripomoglo še dejstvo, da je Ministrstvo za okolje in prostor v letu 2009 z razpisom zagotovilo državna sredstva v višini 30% celotne investicije pri gradnji kotlovnice na lesno biomaso. Kot župnija smo se prijavi na razpis, kjer smo dobili 30% nepovratnih sredstev za izvedbo projekta. Kotlovnica na lesne sekance je ekološka kotlovnica, ki ima 98% izkoristek in za svoje obratovanje potrebuje obnovljive vire energije. V času, v katerem živimo, čutimo, kako pomembno je varovati to, kar smo prejeli od svojih prednikov – čisto in neokrnjeno naravo. Naša naloga je, da naravo ohranjamo čisto in zdravo tudi za tiste, ki bodo prihajali za nami.

Zavedam se, da čas, v katerem živimo, ni naklonjen takim investicijam. Razumem stiske in težave ljudi, ki so v skrbeh za vsakdanji kruh, pa vendar, župnijski dom ostane župniji, kurilnica na lesno biomaso pa bo v prihodnosti stalen vir dohodka župnije Grad. Vsak Vaš dar, ki ga boste še darovali, ni namenjen župniku ali za župnika, pač pa za prihodnost graške župnije, ki bo ostala in živela tudi, ko nas več ne

bo. Za vsak Vaš dar, ki ste ga darovali in ga še boste, se Vam v svojem imenu in v imenu vseh rodov, ki bodo v novem domu našli blagoslov in veselje, iskreno zahvaljujem.

vaš župnik
Goran Kuhar

DAN ŽENA V RADOVCIH

Tudi letos smo v Radovcih praznovali 8. marec, dan vseh žensk. S tem smo dokazali, da si kljub hitremu tempu življenja znamo vzeti čas za druženje, zabavo in pogovor s prijatelji in znanci.

Osmi marec je mednarodni praznik, ko se ves svet spomni pomembnosti žensk v družbi in družini. Življenje moderne ženske je vse prej kot lahko, saj z vsakdanjimi obveznostmi za družino in službo velikokrat ženska pozabi sama nase. Velikokrat se ženske in mame preveč razdajajo in žrtvujejo za vse v njihovem življenju, vendar jim redko kdo izkaže hvaležnosti in spoštovanja. Zato smo se vsi skupaj spomnili na to, kaj vse imamo, kaj nam je dano in smo za to tudi hvaležni. Da je bilo vzdušje popolno, so poskrbeli naši najmlajši z nastopi, v goste pa smo povabili tudi "Razočarane vertinje" s Pertoče, ki so pripravile presenečenje tudi za naše moške, kateri so se morali preizkusiti v svojih plesnih sposobnostih, nas ženske, pa do solz nasmejali.

Za popoln večer so nam moški pripravili odlično večerjo, s katero smo dobile energijo za zabavo in ples pozno v noč. Tako bi se še enkrat rada zahvalila našim moškim za ves njihov trud in tudi organizatorjem; Vaškemu odboru Radovci, PGD Radovci in Športnemu društvu Radovci.

Mateja Sever

Ženske in matere so razveselili najmlajši

DOGAJALO SE JE...

DOGAJANJE V KRAJINSKEM PARKU GORIČKO

Svetla prihodnost gradu Grad

Območje občine Grad ima nedvomno zelo velik razvojni potencial. Mnoge naravne danosti kot je bližina meje z Avstrijo, velika zaloga biomase, geotermalna energija, privlačno razgiban teren, ohranjenost gozdov in vodotokov, vinogradi, visoka življenjska pestrost znotraj mozaične krajine – vse to v povezavi z nekaterimi izjemnimi objekti kulturne dediščine (grad, cerkve in znamenja, mlini, stare domačije) dajejo osnovo sedanjega in prihodnjega razvoja. Pod besedo razvoj razumemo predvsem turizem, ob njem pa kot ostale gospodarske dejavnosti tudi podjetništvo in obrtništvo, ekološko kmetovanje, dopolnilne dejavnosti na kmetijah in še kaj. Veliko možnosti je še na področju rekreacije, pohodništva in kolesarstva, izobraževanja, raziskovanja in energetike.

Z nekaterimi projekti, ki so že v teku, ki so bili pred kratkim podpisani (TourKult) ali ki so šele načrtovani, se prej navedeni potenciali želijo še bolje izrabiti za hitrejši gospodarski razvoj. Načela trajnosti, ki predstavljajo osnovno vodilo razvoja znotraj vsakega zavarovanega območja narave, pa je moč realizirati le ob partnerskem sodelovanju vseh lokalnih akterjev in deležnikov. V tem smislu se kot nepogrešljiv del lokalnega življenja in prihodnjega razvoja tega območja ponovno izpostavlja sodelovanje med občino Grad in našim javnim zavodom. Doseženih je bilo že veliko konkretnih rezultatov, ki so plod tega sodelovanja, mnogo skupnih idej je že v fazi načrtovanja, še več je želja. V kolikor se bo to sodelovanje nadaljevalo v zastavljeni smeri, potem lahko z dobršno mero povsem realnega optimizma rečemo, da bodo mnogi načrti in želje zagotovo tudi realizirani.

S pomladjo se v življenju našega zavoda obudijo mnoge aktivnosti, ki so bile med zimo začasno v mirovanju. Začenja se grajska sezona prireditev in vodenih obiskov, vendar letos z nekaterimi pomembnimi spremembami. Ne gre toliko za vsebinske ali programske spremembe, kot pa za nekatere novosti, ki zadevajo nadaljnjo obnovo samega grajskega kompleksa. Republika Slovenija preko Ministrstva za kulturo ravno v tem obdobju izvaja zaključno investicijo obnove zgornje etaže JV trakta, ki bo končana

Prenova zgornje etaže JV trakta (foto: Marina Horvat)

predvidoma poleti letošnjega leta in ki bo na koncu dodatno obogatila prenočitvene in gostinske kapacitete v tem prostoru. Skupaj z občino Grad nadaljujemo tudi z aktivnostmi za dokončanje projektne dokumentacije, s katero bi konkurirali za pridobitev sredstev za postavitev geotermalne vrtine. Ta bi (poleg občine Grad) omogočila ogrevanje gradu, kar bi bistveno zmanjšalo stroške njegovega upravljanja in vzdrževanja – s tem pa bi se precej povečale možnosti uspešnega zaključka iskanja najprimernejšega investitorja in prihodnjega najemnika gradu. V tej luči je potrebno videti tudi nekatere že izvedene korake izdelave celovitega načrta notranje in zunanje komunalne in prostorske ureditve grajskega kompleksa. Upamo, da bomo na ta način čez čas uspeli dokončno rešiti vprašanje grajskega parka, zunanjega in notranjega dvorišča, prometnega režima pred in ob gradu ter še nekaterih drugih »grajskih zadev«, ki čakajo, da bodo prišle na vrsto. Nenazadnje pa želimo še pred vrhuncem letošnje turistične sezone posodobiti tudi našo osrednjo info točko, s čimer bi zaokrožili naša letošnja prizadevanja, da v okviru razpoložljivih sredstev in časa ter ob upoštevanju nekaterih posebnih okoliščin (gre za izjemno velik objekt, ki je kulturni spomenik državnega pomena), izpeljemo čim več konkretnih aktivnosti za obnovo gradu. Pred nami je torej razgibana pomlad, ki bo po dolgi zimi upajmo vsem vlila novih energij za številne izzive, ki so še pred nami.

Bernard Goršak, v. d. direktorja JZ KPG

Sejem turizem in prosti čas v Ljubljani

Tudi letos, kot že 4 leta po vrsti, se je Javni zavod Krajinski park Goričko udeležil sejma Turizem in prosti čas 2010, ki se je odvijal v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču med 21. in 24. januarjem 2010. Obiskovalce smo seznanili s ponudbo zavarovanega območja, načrtovanimi prireditvami in dogodki, strokovnimi predavanji v letu biotske raznovrstnosti in po-

Na sejmu Turizem in prosti čas (foto: M. Horvat)

nudbo pohodništva in kolesarstva v letu 2010 za obiskovalce Krajinskega parka Goričko. Predstavili smo se skupaj z drugimi zavarovanimi območji narave Slovenije in sicer Krajinskim parkom Kolpa, Triglavskim narodnim parkom, Kozjanskim regijskim parkom in Parkom Škocjanske jame. Krajinski park Goričko je bil del sejemskega dogajanja v četrtek, 21. januarja in v soboto 23. januarja 2010. Pomurska turistična zveza, društva Krajinskega parka Goričko, rokodelci, ponudniki domačih dobrot in vina ter zavodi pa so se predstavljali vse dni sejma s sejmskimi in drugimi turističnimi prireditvami, kulturo, pohodništvom in rekreacijo, vinom in kulinariko, domačo obrtjo ter zeliščarstvom. Na sejmu smo tudi letos naredili zelo dobro skupno promocijo in upamo, da smo čim več obiskovalcev navdušili za Goričko in nas bodo v prihodnosti tudi z veseljem obiskali.

Štefanija Fujs

Projekt »Sosed k sosedu«

Javni zavod Krajinski park Goričko je s 1. avgustom 2009 kot projektni partner pričel z izvajanjem projekta »Porabje in Goričko – povezana v kulturi« z akronimom »Sosed k sosedu«, aktivnosti katerega se bodo odvijale do 30. junija 2012. Specifični cilj projekta je okrepitev kulturne identitete in

izkoriščanje kulturnih potencialov Porabja in Goričkega ter s tem povečanje prepoznavnosti tega območja.

Vodilni partner je Razvojna Agencija slovenska krajina, ostali partnerji so še Center za zdravje in razvoj Murska Sobotica, Občina Gornji Senik, Občina Dolnji Senik in Državna

Slovenska Samouprava.

Namen različnih prireditev, srečanj in delavnic, ki se bodo zvrstile v okviru projektnih aktivnosti, je v okrepitvi kulturne in jezikovne identitete prebivalcev ob meji. Vsi partnerji v projektu sodelujemo pri organizaciji rokodelskih in kulinarčnih delavnic, na podlagi katerih bodo skozi trajanje projekta nastajale potujoče razstave, ki bodo potovale po območju sodelovanja. Prvo potujočo razstavo smo 1. marca 2010 odprli v viteški dvorani na gradu Grad, ki je nastala na podlagi jesenskih delavnic, ko so otroci ustvarjali iz koruznega ličja in gozdnega opada in je na ogled predvidoma do 1. aprila 2010. Po tem se bo razstava selila po Porabju in Goričkem. Namen razstave je skozi delavnice, izvedene v okviru projekta, zbrati utrinke in izdelke ter narediti skupno potujočo razstavo, ki se bo ves čas trajanja projekta dopolnjevala in bo na koncu predstavljala zaokroženo celoto dogajanja na posameznih

Razstava izdelkov iz ličja (foto: G. Domanjko)

delavnicah. V projektu med drugim izvajamo aktivnosti, povezane s pripravo Festivala naravoslovnega filma v letu 2012, pred izvedbo samega festivala pa načrtujemo 6 dni filma in kulture na grajskem dvorišču. V letu 2010 bomo pripravili tri: 28. maja »Parki Slovenije se predstavijo z nosilci slike«, 20. julija »Grad po Grossmanu« in 1. oktobra »Narodni park Nockberge v treh dimenzijah«. Vljudno vabljeni na grajsko dvorišče!

Aleksandra Zrinski

Čüješ pesem, ode ka zapleševa

Kulturno turistično društvo Moščanci je pridobilo na prvem razpisu LAS Goričko sredstva za izvedbo projekta Čüješ pesem, ode ka zapleševa. S projektom smo želeli zabeležiti s sodobno tehniko ohranjeno kulturno dediščino folklornega plesa in prekmurske ljudske in umetne pesmi območja Goričkega z namenom, da se ta posreduje mlajšim rodovom in se jim tako omogoči, da iz posnetega gradiva črpajo osnovno znanje za nadaljevanje tradicije plesa, domače pesmi in predstavljenega oblačilnega videza.

Projekt je društvo izvajalo v partnerstvu s Pevskim društvom Puconci – Vokalno skupino Zarja. Zaključna prireditev je bila izvedena v Puconcih 6. februarja 2010.

Folkloristi so se naučili plesov, ki izhajajo iz goriških krajev. Posnetih je 27 plesov, nekateri od teh imajo kar nekaj variant, ki so vezani na kraj, kjer so bili zapisani. Naj jih naštejemo: Ponjave šivati (Gornji Petrovci), vajnikštanc (Goričko, Adrijanci), ples z metlo (Goričko), trojka (Prosečka vas), mrzulin (Šalovci, Markovci), sotiš ali sotič (Pertoča, Markovci, Čepinci, Šalovci, Gornji Petrovci), špicpolka (Grad), krajcpolka ali ceplpolka (Gornji Petrovci, Markovci), šošarska (Markovci, Šalovci), točak ali hupi-

Predstavitve folklorne dediščine na Goričkem (foto: Studio Čarni)

polka (Markovci, Adrijanci), židovska ali Güri Benko (Pertoča, Šalovci), po zeleni trati (Mali Šalovci), sirotica (Adrijanci, Prosečka vas), špancirpolka ali rejzpolka (Pertoča, Gornji Petrovci), vrtenica ali pajeriš ali kalamajka (Pertoča, Adrijanci, Gornji Petrovci), valček (Gornji Petrovci), mlinček (Markovci), čardaš (Mali Šalovci, Pertoča), djereberoužam (Markovci).

Pevke so posnele 13 priredb prekmurskih ljudskih in umetnih pesmi: V našen kraji je lepou, Ne ouri, ne sejaj, Spevaj nama Katica, Vkradni me, Ravnica, Samo ge te oden čakot, Točila san čarno vino, Balatonski breig, Komi de ravnica bejla, Vsi so venci beili, San se šetao, Če bi jas bila fčelica, Zrejlo je žito.

Za zaključek projektne ustvarjalnosti je bila izvedena skupna prireditev obeh skupin z naslovom Čuješ pesem, ode ka zapleševa. S prepletanjem izvedenih plesov in pesmi obeh sodelujočih skupin je doseženi cilj skupne predstavitve folklorne skupine, ki ne guje plesno tradicijo in vokalne skupine, ki ohranja dediščino sodobnejših priredb ljudskih in novejših prekmurskih pesmi. Prireditve, ki je bila 6. februarja v Puconcih, je bila poleg partnerskega projektne dela in skupne programske zasnove nekaj posebnega tudi zato, ker je bila v celoti vodena v prekmurščini in to v jeziku, ki je živ. Jezik, ki izhaja iz Küzmičevega obdobja in na katerega se radi sklicujemo, ko je govora o prekmurščini, ne vemo, ga ne govorimo, še težje je za naše in nekoliko mlajše rodove karkoli zapisati v küzmičevi prekmurščini. Poskušali smo jo torej voditi v živi prekmurski govorici, pa ne zato, da ne bi želeli oblikovati prireditve v slovenskem knjižnem jeziku, temveč zato, ker smo želeli, da prireditve v celoti izzveni prekmursko. Morda bi bilo nesmiselno poslušati prekmursko pesem, gledati ples Goričkega, ki je del tega Prekmurja, pri povezovanju pa se izogniti tej domači, ljudski govorici.

Marta Horvat
vodja projekta in predsednica KTD Moščanci

Srečanje rokodelcev in ponudnikov na gradu Grad

Kot vsako leto pred novo turistično sezono, smo tudi letos 4. marca povabili na popoldansko srečanje rokodelce domače in umetnostne obrti in ponudnike domačih dobrot, katerih izdelke in pridelke prodajamo v grajski trgovinici in jih povezujemo v skupni promociji območja na raznih grajskih prireditvah, prireditvah drugod in sejamskih predstavitev. Na srečanje smo povabili tudi ustanove in ponudnike, s katerimi dobro sodelujemo. Delovanje Zavoda za turizem Dobrovnik je predstavila ga. Elizabeta Horvat, od novih ponudnikov v središču za obiskovalce gradu Grad pa sta se predstavila ga. Sonja Toplak Kociper, ki izdeluje izdelke iz filca in predstavnik Sončka, Zvez družtev za cerebralno paralizo Murska Sobota, g. Janko Rešeta, ki je opisal delovanje njihove enote. Pri ponudnikih izdelkov, spominkov, pridelkov in storitev na Goričkem že nekaj let prisotna želja po pridobitvi blagovne znamke Q Goričko. O postopku, ki je v teku, kot tudi kriterijih za pridobitev certifikata, je navzočim spregovoril g. Janko Halb. Pregledali smo realizirane aktivnosti v preteklem letu, prodajo spominkov in izdelkov ob obisku gradu in snovali načrte ter novosti za tekoče leto. Srečanje smo zaključili s skupnimi mislimi, da je povezovanje za prepoznavnost Goričkega še kako potrebno in da si v prihodnosti želimo čim več zadovoljnih obiskovalcev, ki bodo ponesli dober glas o nas širše po Sloveniji in izven meja.

Štefanija Fujs

Zbralo se je veliko ponudnikov in rokodelcev (foto: M. Horvat)

Velika obiskanost gradu Grad v letu 2009

Informacijsko središče na gradu Grad postaja osrednja informacijska točka za obiskovalce na Goričkem. Zavarovano območje Goričkega je čedalje bolj zanimivo za obiskovalce. V preteklem letu je grad obiskalo čez 20 000 obiskovalcev.

V grajskih prostorih že peto leto deluje informacijsko središče za obiskovalce gradu Grad in Krajinskega

parka Goričko. Namen središča je, da obiskovalcem nudi informacije o gradu in ogledu vrednih kulturnih in naravnih znamenitostih na območju parka. Poleg informacij najdejo obiskovalci tudi izdelke oziroma spominke domače in umetnostne obrti, produkte s kmetij in informacijsko-promocijski material o Goričkem, vršimo pa tudi pokušino in prodajo vin, izposojajo koles in demonstracijo nordijske hoje. Obiskanost se povečuje tudi zaradi številnih dogodkov v grajskem poslopju: razstave, prireditve, sejmi, srečanja ter dogodki iz področja kulture, varstva narave in rekreacije.

Iz analize podatkov smo ocenili, da smo že drugič od začetka delovanja zabeležili čez 20 000 obiskovalcev na gradu. Največ je bilo domačih obiskovalcev, ki večinoma prihajajo v organizaciji slovenskih potovalnih agencij. Iz tujine so k nam največ prihajali iz Avstrije in Madžarske. Z obiskom smo zadovoljni, saj se je v primerjavi z letom 2008 obiskanost gradu v letu 2009 povečala za 7%, za kar je gotovo v veliki meri zaslužen Krajinski park Goričko, ki s svojim delovanjem privablja goste od blizu in daleč.

Pred nami je nova turistična sezona, zato vas vabimo, da skupaj obogatimo ponudbo Goriškega in na ta način privabimo še več obiskovalcev na ogled gradu in Krajinskega parka Goričko.

Marina Horvat

Preplet starodavnega z modernim (D. Krpič)

VODA COSTELLA

Pred nami so topli pomladni dnevi, ki nas bodo greli in vabili v naravo. Poleg dela, ki se je že pričelo na vrtu, njivah in travnikih, se bo veliko ljudi tudi več gibalo v naravi. Ob vsakršnem delu in gibanju pa nas premaga žeja. Za zdravo odžejanje in skrb za telo ni boljšega kot pitje čiste navadne vode. In prav to vam ponujamo. Predstavljamo vam distributerja za vodo Costella, ki je na lanski prireditvi Noč čarovnic bil naš sponzor in ga zato tudi predstavljamo občanom. Voda je najboljša za vsako žejo in za zdravo delovanje našega telesa. Odžejajte se z vodo Costella, pokličite na navedene tel. številke in si priskrbite vodo v svoj dom.

COSTELLA®

Naravna Mineralna Voda

DISTRIBUTER V POMURJU

OSVEŽITEV...

Plese 7a Murska Sobota

Gsm: 041 330 701 Andrej

Gsm: 041 767 973 Ervin

Gsm: 041 795 201 Miran

VESELI DOGODKI V OBČINI

Dolga zima in zasneženi bregovi so nas v tej zimi dlje zadrževali v toplem objemu svojega doma. V krogu družine se je marsikdo veselil trenutkov, ki jih je preživel doma ob topli peči, zaviti v odejo pred televizorjem ali ob družabni igri za stare in mlade. In če je po hiši zadišalo po domačem kruhu ali pogačah, je toplota doma še toliko bolj izžarela. A bolj kot to je družino razveselil novorojenček. Zven otroškega joka, dotik nežne ročice in vonj po novem življenju je staršem napolnil srce s toplino in ljubeznijo.

V tem zimskem času so v naši občini na svet pokukali štirje pari malih nežnih ročic. Svoje starše so razveselili deklice Beja, Lana in Anja ter fantek Miha. Naj jim v prvi pomladi

vsak dan toplo sije sonce.

Danijela Krpič

KOLENDAR PRIREDITEV V OBČINI GRAD V LETU 2010

PRIREDITEV	DATUM in KRAJ	ORGANIZATOR	INFORMACIJE
PUSTOVANJE	13. februar 2010 Motovilci, gasilski dom	PGD MOTOVILCI	Klemen Flisar, 041/330-945 pgdmotovilci@hotmail.com
POZDRAV POMLADI	21. marec 2010 Grad, kulturna dvorana	DRUŠTVO SKOURIŠ	Stanislav Kerec, 041/615-597 02/553 18 44, skouris@siol.net
DAN ŽENA IN MATER	27. marec 2010 Grad, kulturna dvorana	KD F. Prešeren GRAD	Marjeta Semler, 031/666-241 marjetasemler@gmail.com
OČIŠČEVALNA AKCIJA Očistimo Slovenijo v enem dnevu!	17. april 2010 območje celotne občine	OBČINA GRAD	Danijela Krpič, 02/551 88 90 info@obcina-grad.si
III. KOLESARSKI MARATON PO KAČOVI POTI	25. april 2010 Start v Radovcih	DRUŠTVO SKOURIŠ	Stanislav Kerec, 041/615-597 02/553 18 44, skouris@siol.net
POSTAVITEV MLAJA IN VAŠKI PIKNIK	30. april 2010 Kruplivnik, gasilski dom	PGD KRUP., DŽD in VO KRUPLIVNIK	Štefan Lovenjak, 041/330-672 Ciril Mihalič, 02/553 10 42
V. BORISOV MEMORIAL	1. maj 2010 Vidonci, Športni center	ŠD VIDONCI	Ervin Kuzmič, 041/815-893
POHOD PO KRUPLIVNIKU	2. maj 2010 Kruplivnik, gasilski dom	DŽD KRUPLIVNIK	Zlata Farič, 031/683-931 02/553 13 52
MAJSKA PESEM	9. maj 2010 Grad, kulturna dvorana	GORIČKO DRÜJŠTVO ZA LEPŠE VÜTRO, KPG	Marta Horvat, 041/747-396 KPG, Grad 191, 02/551 88 60
9. POHOD PO MOTOVILCIH	16. maj 2010 Motovilci	»PEŠKI« DRS MOTOVILCI	Jože Šadl, 041/320-736 joze1.sadl@siol.net
BINKOŠTNI POHOD TREH DEŽEL	23. maj 2010 Dol. Slaveči - Grad	ŠRD DOLNJI SLAVEČI	Mateja Knap, 031/753-351
25. TEK NA GRAD in 8. POHOD po Gradu z okolico	29. maj 2010 Grad, nogometno igrišče	ŠD GRAD	Andreja Celec, 031/460-623 andreja.celec@apms.si
PREVZEM GASILSKEGA VOZILA	30. maj 2010 Radovci, gasilski dom	PGD RADOVCI	Milenko Lanjšček, 031/330-235
VIDONSKÉ VÄŠKE IGRE OBČINSKO GAS. TEKMOVANJE in NOČNO GAS. TEKMOVANJE	26. junij 2010 Vidonci, Športni center	ŠD VIDONCI	Mitja Sapač, 031/674-683 http://gasilci.motovilci.net pgdmotovilci@hotmail.com
NOČNO GASILSKO TEKMOVANJE V RADOVCIH	3. julij 2010 Motovilci, športno igrišče	PGD MOTOVILCI	Milenko Lanjšček, 031/330-235
OBČINSKE VÄŠKE IGRE	10. julij 2010 Radovci, športni center	PGD RADOVCI	Milenko Lanjšček, 031/330-235
RAZSTAVA ROČNIH DEL	18. julij 2010 Dolnji Slaveči, šp. igrišče	ŠRD DOLNJI SLAVEČI	Mateja Knap, 031/753-351
LJUDSKO PETJE NAJ VAS SPREMLJA V POLETJE	25. julij 2010 Kruplivnik, gasilski dom	DŽD KRUPLIVNIK	Zlata Farič, 031/683-931 02/553 13 52
PODELITEV PRIZNANJ KRVODAJALCEM	25. julij 2010 Grad, kulturna dvorana	KD F. Prešeren GRAD	Marjeta Semler, 031/666-241 marjetasemler@gmail.com
OBČINSKI NOGOMETNI TURNIR	31. julij 2010 Grad, kulturna dvorana	KO RK GRAD	Darinka Bauer, 031/865-528
10. OBČINSKI PRAZNIK	1. avgust 2010 Grad, nogometno igrišče	NK GRAD	Emil Šeruga, 041/680-139
KONCERT TOURKULT	8. avgust 2010 Grad, grajsko poslopje	OBČINA GRAD	Lidija Krpič, 02/551 88 84 lidija.krpic@obcina-grad.si
VESELICA OB VEL'KI MEŠI	8. avgust 2010 Grad, grajsko poslopje	Daniel Kalamar, KPG	Daniel Kalamar, 031/390-997 zupan@obcina-grad.si
VEL'KA MEŠA - prošćenje	14. avgust 2010 Grad, šotor ob igrišču	NK GRAD	Emil Šeruga, 041/680-139
VEL'KA MEŠA - kramarski sejem	15. avgust 2010 Grad, župnijska cerkev	ŽUPNIJA GRAD	Goran Kuhar, župnik 02/55 88 350
5. POHOD PO GRAŠČAKOVI POTI	15. avgust 2010 Grad, Pörğa	OBČINA GRAD	Lidija Krpič, 02/551 88 84
11. NOČ ČAROVNIC	12. september 2010 Radovci, Info pisarna	DRUŠTVO SKOURIŠ	Stanislav Kerec, 041/615-597 02/553 18 44, skouris@siol.net
4. KMEČKA TRŽNICA	31. oktober 2010 Grad, grajski park	OBČINA GRAD z društvi	Danijela Krpič, 02/551 88 90 info@obcina-grad.si
ANDREJEV SEJEM	6. november 2010 Radovci, Info pisarna	DRUŠTVO SKOURIŠ	Stanislav Kerec, 041/615-597 02/553 18 44, skouris@siol.net
PEŠ K POLNOČNICI	27. november 2010 Grad, viteška dvorana	KP GORIČKO TD GRAD	KP Goričko, 02/551 88 60 Marija Hüll, 02/553 11 06
PETJE POD BOŽIČNO JELKO	24. december 2010 Motovilci - Grad	PEŠKI MOTOVILCI	Jože Šadl, 041/320-736 joze1.sadl@siol.net
13. BOŽIČNO-NOVOLETNI TURNIR V MALEM NOGOMETU	25. december 2010 Grad, Pörğa	KD F. Prešeren GRAD	Marjeta Semler, 031/666-241 marjetasemler@gmail.com
	26. december 2010 Grad, telovadnica OŠ	ŠD GRAD	Kristjan Celec, 031/53-190

INFORMATIVNO GLASILO OBČINE GRAD, št. 28, 1. april 2010. Glavna in odgovorna urednica: Danijela Krpič. Uredniški odbor: Mateja Knap, Nino Gumilar, Doris Troha, Tadeja Dervarič, Tatjana Grah, Suzana Farič, Melita Ficko Sapač, Alojz Tuskei. Fotografije: arhiv Občine Grad. Naslovnica: Nino Gumilar. Grafična priprava, prelom in tisk: Tiskarna aiP Praprotnik. Naklada: 800 izvodov, leto izdaje: april 2010. Glasilo ni napredaj – vsako gospodinjstvo v občini ga dobi brezplačno, drugi zainteresirani pa na sedežu Občine Grad, Grad 172, 9264 Grad, tel.: 02/551 88 80, e-pošta: tajnistvo@obcina-grad.si. Glasilo je dostopno tudi na spletni strani Občine Grad: <http://www.obcina-grad.si>. Informativno glasilo Občine Grad je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 270.